

Διαγωγή Μηδέν

Πλάνο 10

περιοδικό
ψευδ-αίσθησης

Ο κινηματογράφος Δεν είναι το έργο Δισεκατομμυρίων.

Ο κινηματογράφος Δεν είναι έργο Αστέρων.

Ο κινηματογράφος Δεν είναι το θέαμα των πολυεθνικών.

Ο κινηματογράφος Δεν είναι εγγραφή βιντεοταινίας.

Ο κινηματογράφος Δεν είναι έργο της όμορφης φωτογραφίας, του τέλειου πλαισίου, της καθαρής και κατά συνθήκην ηχητικής μπάντας, της πλούσιας σκηνογραφίας.

Ο κινηματογράφος Δεν υπάρχει χωρίς φιλμ. Αλλά φιλμ υπάρχει μόνο όταν ξεκινά από την απόφαση βαθιά μέσα από τα σπλάχνα εκείνου που το κάνει και όχι από την ηλίθια απαφασιστικότητα των Προγραμματιστών Χειριστών της κουλτούρας, Παραγωγών της ψωλής, Στελεχών επιχειρήσεων Λειτουργιών διαφόρων, Τραπεζιτών, Γραφειοκρατών, Βοηθητικών.

Ο κινηματογράφος Είναι τα Δικά μας φιλμ.

Ο κινηματογράφος Είναι η άρνηση του τεχνικισμού και του σημειολογισμού.

Ο κινηματογράφος Είναι ο τόπος που Εσύ και Εγώ γνωριζόμαστε, "Εγώ" και Άλλοι αγκαλιαζόμαστε.

Ο κινηματογράφος Είναι όλα τα έργα που δεν έγιναν αλλά θεάθηκαν εκστατικά μέσα στην έκρηξη της Υπαρξης.

Ο κινηματογράφος Είναι η απελευθερωτική προσήλωση του Περιθωρίου στην αναζήτηση του ατομικού του Κόσμου.

Ο κινηματογράφος Είναι ο χώρος της Κατάρας και της Μέθης.

Ο κινηματογράφος Είναι η αιώνια αναλογία του Είναι.

Ο κινηματογράφος Είναι η Κοινωνία που αναπαράγεται κάτω από μια μοναδική συνθήκη: να αφήσει να διαφανεί το Είναι, ο Χρόνος (Κόσμος) πίσω από τις πλευρές του Λογισμού.

Ο κινηματογράφος Είναι το σημείο συνάντησης-σύγκρουσης μεταξύ του πραγματικού και του αδιανόητου, του φανταστικού και του αδύνατου.

Ο κινηματογράφος Είναι αυτή η Υπόθεση-Απειλή: η επιστροφή του Ασύλληπτου, η τολμη του Απρόβλεπτου.

Ο κινηματογράφος Δεν είναι οι ταινίες που παίζονται στην τηλεόραση.

Ο κινηματογράφος Δεν είναι τα δασκαλέματα των ειδικών.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΡΝΗΣ- ΤΣΙΡΙΑΚΟ ΤΙΖΟ

(Μάιος 1987)

ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟ (μικρό εισαγωγικό σημείωμα)

<<Δεν μπορούμε ποτέ, να ξαναβρούμε αυτό που είδαμε...>>
(<<Αλίκη στις πόλεις>> Β.Βέντερς 1974)

Τα κείμενα αυτά δεν πρέπει να διαβαστούν ούτε ως κριτικά σημειώματα, ούτε σαν προσπάθειες αναλύσεων. Ο κεντρικός στόχος ήταν και είναι το πάθος, αυτή η αγάπη για την εικόνα και τις δυνατότητές της. Ο Πόε: <<τα πάθη πρέπει να είναι σεβαστά>>. Σωστά, από τη θέση αυτή -μια θέση δύσκολη, αφού είμαι πολύ κοντά στις σελίδες αυτές για να τις αξιολογήσω δίκαια, θα ζητήσω ένα πράγμα μονάχα: να μου συγχωρεθούν όποια λάθη συναντήσετε -να αναγνωσθούν ως προϊόντα μιας καθαρής και διαηγούς αγάπης για τις διάφορες εικόνες που με καθήλωσαν αυτά τα χρόνια #.

Η MANIA ME ΤΟΝ ΠΟΝΟ (ΓΥΜΝΟΣ, Μαικ Λη, 1993-Αγγλία)

Ο Μάικ Λη πολύ σπαραχικά και πολύ άμεσα, μας παραθέτει την οδύσσεια του ήρωά του που γυρνώντας σε ένα ξένο Λονδίνο συναντά διάφορες ξεγυμνωμένες προσωπικότητες που συζητώντας σχεδόν αυθιγνοσμένα μαζί τους, επιτείνει την προσωπική του μοναξιά, αυτό το χάος που τον συγκροτεί και που σταδιακά μας αποκαλύπτειται.

Μια ταινία με μια ακριβία ειρωνεία, με μια βαθιά πεσιμιστική διάθεση, σχεδόν χωρίς ούτε ένα πλάνο ελπίδας που δεν καταλήγει πιαρό μόνο έτσι όπως άρχισε- δηλαδή με τον διαρκή μεταφορισμό του ηρώα της.

Ο Ντέιβιντ Θιούλς εικονογραφεί σπαραχικά το ρόλο του (βραβείο ερμηνείας στο φεστιβάλ Καννών) τότε βαδίζοντας χωρίς ουσιαστικό λόγο, στο έρημο αφιλόξενο Λονδίνο, τη νύχτα (τα περισσότερα πλάνα είναι νυχτερινά), τότε επιδιώκοντας με μια άγρια τρυφερότητα, συνκυσμένη με αυτό το ιδιότυπο απόμακρο χιούμορ του, να πλησιάσει περισσότερο- τα πρόσωπα που συναντάει (το ζευγάρι των Ιρλανδών, τον φύλακα και τη γυναίκα, που εκείνος κυττάζει, την κοπέλα στο εστιατόριο, τον αφισκοκολλητή, την παρέα των περιθωρισκών). Δεν θα τα καταφέρει. Θα απομείνει να τριγυρνάει μελαγχολικός και άδειος- μακριά και από τη γυναίκα που παλαιότερα είχε ένα δεσμό μαζί της και ακόμη πιο μακριά από τη φίλη της, με την οποία είχε (στις πρώτες σκηνές της ταινίας) μια σύντομη, βίαιη, αδέξωδη, ερωτική σχέση.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί η βιαστικότητα, η ειρωνεία, ο σχεδόν πρωτόγονος τρόπος που κάνουν έρωτα οι ήρωες της ταινίας, που δεν απέχει από τον βιασμό-η απομυθοποίηση των συναισθημάτων κυρίως με τον ιδιοκτητή και τον τρόπο που αντιμετωπίζει τις γυναίκες.

Απόλυτα μαύρη και κλασική, η ταινία του Λη (που δίκαια βραβεύτηκε και για την σκηνοθεσία στις Καννες) στηρίζεται πολύ στο ειλικρές σενάριο της (του ίδιου του Λη), που όμως αποτελεί και τη μοναδική αχίλλειο πιάρνα της. Εννοώ ότι η πολυλογία του ηρώα της, κουράζει σε αρκετά σημεία τον θεατή της, αφού φαίνεται καθαρά ότι ο Θιούλς, όταν παραμένει σιωπηλός αποδεικνύεται πιο τρυφερός και πιο ειλικρινής. Ο ρυθμός της πορείας του Θιούλς, δηλαδή της ταινίας είναι εξαιρετικά γρήγορος στο πρώτο μέρος και επιτήδες αργός στο δεύτερο.

Ο Θιούλς είναι κάτι παραπάνω από συγκλονιστικός και ο Λη δειχνοντάς μας τον προβληματικό του χαρακτήρα στοχάζεται και για τον σχεδόν υστερικό χαρακτήρα των ανθρώπινων σχέσεων στην δεκαετία μας.

Όσοι περιμένουν μια ανάσα, μια λύτρωση, θα απογοητευθούν. Σε αντίθεση με άλλες δημιουργίες για παράδειγμα τον <<Ταξιτζή>>('76) του Σκορσέζε, το <<Παρίσι-Τέξας>>('84) του Βέντερς ή τη <<Χρονιά με τα 13 φεγγάρια>>('78) του Φασμπίντερ όπου οι ήρωες οδηγούνται σε μια λύτρωση είτε με ένα μαπαράζ εξωτερικής-εσωτερικής βίας, είτε με περιπλάνηση ή με αυτοκτονία.

Ο ήρωας του Λη δεν δίνει λύση με την κάθαρση που περιμένουμε, αλλά συνεχίζει την πορεία του. Εξάλλου, όπως αποδεικνύεται και παλαιότερα με τον Μπέργκμαν ή με τον Αντονιόνι, δεν ήταν η απάντηση (ή η κάθαρση) το πρόβλημα-αλλά το ερώτημα και ο πόνος που πάντα αυτό αφήνει.#

Το σώμα του βλέμματος

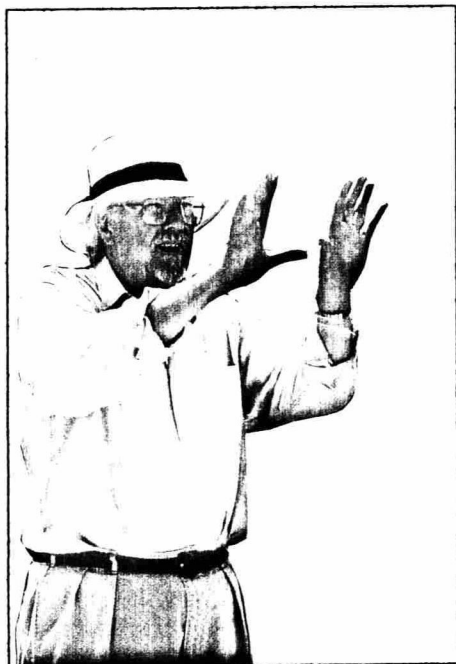
(Το άρωμα της Υβόννης-
Πατρίς Λεκόντ, 1993)

Ιδού λοιπόν μια ταινία- ποίημα για το βλέμμα όχι το βλέμμα της ενοχής ή της περιέργειας (Χίτσκοκ), της εικόνας (Βέντερς), του χρόνου (Αντονιόνι), αλλά μια καθαρή και διαυγής ματιά, στο γυναικείο σώμα. Σπάνια ένας κινηματογραφιστής δίνει μεγάλη βαρύτητα στο ίδιο το σώμα (ο Μπουνιουέλ και ο Κρόνενμπεργκ είναι σπάνιες, φωτεινές εξαίρεσεις).

Με μια ξεχωριστή δεξιότητα ο Λεκόντ, κατευθύνει τον φακό του πάνω στο σώμα της Υβόννης (Σάντρα Μαζάνι), τόσο όμορφα, που έχεις την εντύπωση ότι νιώθεις τους κραδασμούς του, τις αναπνοές και τις κινήσεις του. Οι ταινίες του Λεκόντ δεν προσφέρουν καμιά καινοτομία στην εξερεύνηση της εικόνας (όπως ας πούμε ο Εγκογιάν). Η ευλακρυνία, η απλότητα, η κατάληξη της

ιστορίας της τοποθετούν την ταινία αυτή, στην ίδια θέση που κατέχει στη λογοτεχνία το έργο του Φλωμπέρ και του Σταντάλ.

Αποτελεί κομμάτι του θεατή της, όταν έχει σκηνές όπως αυτή όπου ο Ιππολύτ Ζιραφντό βλέπει την Υβόννη να την χαϊδεύει ο αέρας ή τα μάτια του που κυττάνε πια μέσα μας αυτό το φως που κρύβει ο καθένας μέσα του. #

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ ΟΝΕΙΡΑ (SHORT CUTS, Ρόμπερτ Άλτμαν, 1993)

ΕΙΝΑΙ απίστευτες οι εικόνες του SHORT CUTS!

Πως χώρεσαν, μαζί η ποίηση-η μελαγχολία του αμερικάνικου ονείρου ή μάλλον του επιφύλι που φαίνεται σε όλο του

το παρανοϊκό μεγαλείο, πως έχει κυκλώσει την Αμερική, πως έχει γίνει καθημερινότητα. Το SHORT CUTS σοκάρει. Ο θάνατος του μικρού παιδιού και δίπλα ο υπάλληλος που σκουπίζει, η νευρωτική φιγούρα του Tom Waits, ο ηλίθιος μπατσός, οι ψαράδες που κάθονται αμέριμνοι στο ποτάμι, δίπλα στο πτώμα μιας νέας γυναίκας. Είναι άξιο θαυμασμού πως ο Άλτμαν κατάφερε από τη μία να συνενώσει τα ετερόκλητα διηγήματα του Κάρβερ (όχι από άποψη ύφους -αλλά επειδή το καθένα συνιστά το δικό του μύθο)

και από την άλλη να αποσπασει από τους δεκάδες ηθοποιούς εξαιρετικές ερμηνείες.

Η ταινία, μας βομβαρδίζει από την αρχή ως το τέλος, με την πρωτόγνωρη σκληρότητα των συναισθημάτων των ηρώων της, αλλά και του μουντού, ξένου χώρου της πόλης που ζουν.

Στο επεισόδιο του βιασμού (το διήγημα <<πες στις γυναίκες, ότι φεύγουμε>>) μένουμε αφωνοί με την ψύχωση, η οποία συνεχώς κορυφώνεται για να ξεσπάσει ταυτόχρονα με τη φύση (σεισμός).

Τα πρόσωπα, στεγνά από κάθε ηθική ιδέα, από την πιο συνηθισμένη τους πράξη, μέχρι την ερωτική επαφή αποδεικνύουν την μοναξιά τους. Μια μοναξιά που δεν προέρχεται από την απουσία -όπως στις ταινίες του Σκορσέζε- ή του Βέντερς- μια μοναξιά που προέρχεται όταν οι ήρωες βρίσκονται μεταξύ τους. Αυτό κάνει την ταινία του Άλτριαν να αντιπροσωπεύει για την δεκαετία μας, ότι ο <<Ταξιδιτζής>> την δεκαετία του '70 ή το <<Παρίσι-Τέξας>> την δεκαετία του '80. Και αυτό δεν είναι λίγο.#

ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΥΝ ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ (ΓΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, Κεν Λόουτς, 1995)

Υπάρχουν μερικά πράγματα, στη ζωή μας, που δεν περιγράφονται. Το πρώτο μας ραντεβού, το φεγγάρι στην αμμουδιά, κάποιου αγκώ καλοκαιρι... Αν γράφεις γι αυτά, κινδυνεύεις να βρεθείς στη θέση των ποιητών που προσπαθούν να περιγράψουν με μια λέξη το σύμπαν (για παράδειγμα ο Μπόρχες), αλλά και θα βρισκόσουν στο ίδιο σημείο με πριν, δηλαδή να λες τα πάντα χωρίς να λες τίποτα. Γι' αυτό βλέποντας την τελευταία ταινία του Λόουτς είχα αποφασίσει να μη γράψω τίποτα. Αλλά διαβαζοντας στις 22-10-95 στην εφημερίδα <<Καθημερινή>> μια συνεντεύξη του (στη Μ. Κατσούνακη), μου γεννήθηκε η επιθυμία, να σκάσω το τείχος της σιωπής και να μιλήσω περισσότερο εξομολογητικά, παρά κριτικά. Στη συνεντεύξη αυτή, ο Λόουτς υποστηρίζει <<Ευτυχώς, που το σινεμά δεν μπορεί να αλλάξει τον κόσμο>>. Όσοι είδαμε

την ταινία του, όμως νόμισαμε, ότι ευτυχώς ο Λόουτς διαφεύδεται. Γιατί μια ταινία (και μάλιστα από ένα δημιουργό, που προσωπικά δεν με είχε αγγίξει με την εμμονή του να δείχνει την ανεργία) που κινηματογραφεί τόσο απλά και διεισδύει τόσο βαθιά συναισθηματικά στη ψυχή σου -είναι αδύνατον να μη σε ταρακουνήσει. Και με ένα θέμα τόσο ευαίσθητο -που ακόμη και τόσα χρόνια (50 σχεδόν) τρομάζει -και δημιουργοί τόσο ελεύθεροι, σαν τον Μπουνιουέλ, δεν τόλμησαν να αγγίσουν.

Ο Λόουτς όμως τυλίγει με σιωπή το ψέμα και με μια θαυμάσια ειλικρίνεια ακουμπά στην προσευχή το θέμα του. Αποσπά δύναμη από τις εξαιρετικές (δεν φτάνει η λέξη) ερμηνείες από τους αξεχαστους ηρώες του, Ίαν Χαρτ και Ροζάνα Πάστορ. Η ταινία του Λόουτς δεν είναι απλώς καλή, ούτε πολύ καλή, είναι αριστούργημα. Με τόση ανθρωπιά φτιαγμένη και με τόσο δυνατά τα συναισθήματα του ανεκπλήρωτου (τόσο στην πολιτική δικαίωση του αγώνα όσο και στον έρωτα), που καταλήγει με μια απόλυτη διαύγεια, τόσο μακριά από τη δημαγωγία και τόσο κοντά στο να γεννήσει στο θεατή της την ψευδαίσθηση

όχι ότι ο κόσμος μας είναι όμορφος ή άσχημος -αλλά ότι αλλάζει. Και αυτές τις ουτοπίες, στις διάφορες τέχνες (είτε κινηματογράφος, είτε θέατρο, είτε πεζογραφία, είτε ποίηση) τις χρειαζόμαστε, όχι για να αποδεικνύουμε μόνο ότι δεν έφθασε το τέλος του κινηματογράφου, αλλά κυρίως για να νιώθουμε, σαν να αφουγκραζόμαστε την ίδια την ομορφιά -ή την ασχήμια αλλά κυρίως να συνειδητοποιούμε ότι η αγάπη για το σινεμά, είναι το ίδιο ακριβώς με την ψευδαισθηση που νιώθουμε αμέσως,

μετά από μια ταινία σαν κι αυτή - της αλλαγής του κόσμου. Εστω κι αν αυτή κρατάει λίγα λεπτά. Εστω κι αν αυτό που εκείνες τις στιγμές αναπνέουμε δεν μπορούμε να το περιγράψουμε ποτέ και καταφεύγουμε σε λέξεις τόσο επίπεδες, όπως <<αλλαγή>> ή <<μαγεία>>. Ένα συναίσθημα, ίδιο με της ζωής, γιατί και σ'αυτό, αμυνόμαστε στη βίανση και μονότονη καθημερινότητα που μας συμπίπτει τόσο πολύ, ώρα με την ώρα και μέρα με τη μέρα.#

ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΑΝΘΗ (ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ, Βιμ Βέντερς, 1976)

το τέλος του κινηματογράφου και την διεύθυνση της αμερικάνικης στην Ευρωπαϊκή κουλτούρα.

Παλλόμενη από μια έντονη απαισιοδοξία και μια απέραντη συναισθηματική κενότητα που όσο προχωράει το ταξίδι (και η ταινία) μεταμορφώνεται σε μια πλήρη μοναξιά, σε μια ανικανότητα οι δύο συνταξιδιώτες, Μπρούνο (Ρούντγκερ Βόγκλερ) και Ρόμπερτ (Χανς Ζίχχερ), δεν είναι μόνοι, μόνο με τον κόσμο, ή με τη φύση, αλλά και στέκοντας ξένοι και προς την ίδια τους την ύπαρξη.

Ποτέ άλλοτε δεν κινηματογραφήσε σκηνοθέτης, έναν ηθοποιό σαν τον Βόγκλερ, να αποπνέει μια τόσο ασυνήθιστη αντι-ερωτικότητα.

Ο Βέντερς κατορθώνει σαν ακροβάτης να μη μας κουράσει με την προσωπική του φιλοσοφία που ακουμπάει συγχρόνως τόσα πολύπλευρα θέματα. Το ταξίδι, με την ασπρόμαυρη φωτογραφία του έξοχου Ρόμπυ Μίλλερ και την εξαιρετική μουσική επένδυση, καταπαάνεται με τόση άνεση, πότε με την μεταφυσική και πότε με την αθωότητα, αλλά και μελαγχολικά (νοσταλικά) με το τέλος του κινηματογράφου. <<Η ζωή είναι αυτό που αξίζει>> η μοναδική χαρούμενη ατάκα που ακούγεται από έναν απελπισμένο σύζυγο (που ευθύνεται για το θάνατο της γυναίκας του),

*"Ο Μπρούνο και ο Ρόμπερτ, ταξιδεύουν
για να μην πάνε πουθενά, μέσα από το
βλέμμα τους*

*δεν θα δούν ποτέ τον εαυτό τους, να
βλέπει το ταξίδι τους..."*

(Χ.Βακαλόπουλος <<Οι καταπληκτικές
περιπέτειες του Βλέμματος>> -
περ.<<Σύγχρονος Κινηματογράφος>> '77
τ.13-14)

Είναι πολύ δύσκολο να ξεκινήσει κανείς για να περιγράψει αυτή την ταινία. Ένα συγκλονιστικό Road-movie που θίγει όλες τις εμμονές του δημιουργού της: τη μοναξιά, την περιπλάνηση, τη μουσική, την αναζήτηση της απλότητας και της τελειότητας πάνω στην εικόνα, την πορεία σαν ταξίδι εσωτερικό των συναισθημάτων των ηρώων της, την αποτυχία στις ερωτικές σχέσεις, το παιχνίδι του χρόνου, το βάρος του, την αθωότητα, την νοσταλγία,

είναι η μοναδική στιγμή αισιοδοξίας που θα συναντήσουν στο ταξίδι τους. Με την παραταταμένη χρήση των πλάνων και το σενάριο που ο Βέντερς έγραφε μέρα με τη μέρα, στα γυρίσματα, μαζί με τον Χέννινγκ, καταφέρνει να αφαιρέσει τον χρόνο από τις εικόνες του σε δύο επίπεδα, τονίζοντας τη βαθιά αδυναμία του Ρόμπερτ και του Μπρούνο, να μπουν στη φύση (ακόμη και οι φυσικές τους ανάγκες δεν τους οδηγούν μέσα της), όπως και στον εαυτό τους (δεν ρωτάνε, ουσιαστικά, ο ένας τον άλλο τις αιτίες της μοναξιάς τους) και προεκτείνει τον στοχασμό του στην αισθητική της σιωπής και στον λόγο που της δίνει (κάθε πλάνο έχει την δική του αυθύπαρκτη υπόσταση -σαν ξεχωριστή ταινία) δημιουργώντας μια απρόσμενα ποιητική ατμόσφαιρα, που κρύβει την αγωνία -για το τέλος του κινηματογράφου- με τις λεπτές νοσταλγικές αναφορές στον Φρίτζ Λάνγκ και στον Νικόλας Ραϊν. Αλλά και την εισβολή της Αμερικής (<<οι Αμερικάνοι έχουν αποικίσει το υποσυνειδητό μας>>), την Καφκική ανάλυση της σχέσης του Ρόμπερτ με τον πατέρα του, την αναζήτηση της απλότητας (η συνάντηση του Ρόμπερτ με το μικρό αγόρι) την αποτυχία του Μπρούνο με την ταμία που γνωρίζει.

Διαντάς μας έναν εξαιρετικό μονόλογο ο Βέντερς (ο οποίος στο <<Η λογική των εικόνων>> εξομολογείται ότι τον έγραφε δύο ολόκληρες μέρες) -βάζει τον Μπρούνο να

μονολογεί << Η ζωή είναι αυτό που αξίζει... όμως ποτέ δεν ένιωσα καλά μπαίνοντας σε μια γυναίκα... ένιωθα μια απέραντη μοναξιά...>>. Μια πορεία συναισθηματική που βισάνισε τον Βέντερς (από την αρχή), οι ερωτικές σχέσεις.

Και παρ' όλη την ενοχή του στην δεκαετία που ξεκινούσε το έργο του ή και την συστολή να διηγηθεί ιστορία με γυναίκα (κάτι που ξεπέρασε την επόμενη δεκαετία), καταφέρνει με τόση τρυφερότητα να ψυθυρίσει σχεδόν, την μοναξιά των ηρώων του, να πλησιάσουν μια γυναίκα (η οποία εμφανίζεται σκότπημα στο δεύτερο μισό της ταινίας και για λίγα λεπτά μόνο). Μόνο στην αρχή, είναι δύσκολο να αγαπήσεις την ταινία αυτή, εξαιτίας του στυλ της, στον ψυχρό συναισθηματισμό των ηρώων της.

Σε αντίθεση με τον αυθορμητισμό και τη γοητεία της προηγούμενης <<Αλίκη στις πόλεις>> ('74). Γιατί, αργότερα, διαπιστώνουμε και από το γεγονός, ότι έχει κλείσει μια εικοσαετία και περισσότερο -ότι ο Βέντερς, ξεπέρασε τα όρια του κινηματογράφου και ανέμεσα στα έργα της δεκαετίας του '60 και του '70 που μας καθήλωσαν κατέχει μια ιδιαίτερη θέση. Επειδή ακριβώς η ταινία αυτή αφοσιώθηκε, στην γοητεία και τη δύναμη της εικόνας, έτσι που δίκαια θα την χαρακτήριζα χωρίς φόβο ένα αλφάβητο της κινηματογραφικής

γλώσσας. Από αυτά τα αλφάβητα που παρ' όλη τη βαθιά μελαγχολία, που διαπνέουν στους θεατές τους, έχουν αυτό το χάρισμα (που κάνει τους μεν δημιουργούς αιώνιους,

τους δε θεατές ευτυχείς) να στέκεται σαν βοηθός της μοναξιάς, με τα πολύτιμα άνθη της. Κάτι που μόνο ελάχιστοι καλλιτέχνες πέτυχαν στον αιώνα μας. #

Η ΣΙΩΠΗ ΣΑΝ ΛΟΓΟΣ (Η ΕΚΛΕΙΨΗ, M. ANTONIONI)

Στην μνήμη του Αλέξη Μπίστικα

Η Έκλειψη ολοκληρώνει την τριλογία της «αλλοτρίωσης» του Αντονιόνι. (Περιπέτεια, Νύχτα). Σ' όλα του τα έργα, η έμμοινη ιδέα του Αντονιόνι και ο κινητήριος μοχλός των δημιουργιών του, είναι ο κύκλος των συναισθημάτων που διαγράφουν-μαζί με το (αναπόφευκτα) μελαγχολικό συμπέρασμα, ότι αυτά δεν παραμένουν στάσιμα- είναι υποχρεωμένα να αλλάζουν. Η περιπλάνηση αυτή γίνεται κατά κύριο λόγο εσωτερικά. Τα παρατεταμένα μακρινά πλάνα, δεν πρέπει να μας ξεγελούν όπως στον Βέντερς: ο Αντονιόνι ακόμη και όταν απομακρύνει την κάμερα από τους ήρωες του μένει ακόμη μέσα, ενώ ο Βέντερς σχολιάζει ακόμα και τη σιωπή του τοπίου (σε αντίθεση με τον Ταρκόφσκι που πάντα έδενε αρμονικά την φύση με τους ήρωες του). Η έκλειψη είναι μια οριακή ταινία παρ'όλο που η φιλοσοφία της δεν απείχε σχεδόν καθόλου από τις δύο προηγούμενες ταινίες του. (Στις επόμενες ο Αντονιόνι πειραματίστηκε με την εικόνα και με τα χρώματα)

Όπως ο Χίτσκοκ ξεκινούσε σχεδόν πάντα τις ταινίες του με ένα φόντο ή με ένα ξαφνικό

ζούμι της κάμερας σε μια πολυκατοικία, έτσι και ο Αντονιόνι συνηθίζει να μας δείχνει ένα ζευγάρι που συζητάει ή που σιωπά- δηλαδή μια ανθρώπινη σχέση στην αρχή του τέλους της. Η Βιτόρια (εξαφρετική η Μόνικα Βίτι) μας προσεγγίζει αμηχανία με τις νευρικές και άσκοπες κινήσεις της καθώς και την δυσκολία να μιλήσει στον άντρα της -δηλαδή να θέσει ένα τέρμα στην σχέση της. Οι έξυπνοι διάλογοι (σενάριο Γκούερα σε συνεργασία του Αντονιόνι) τότε κυνικοί και τότε μελαγχολικοί αλλά πάντα τρυφεροί, καταγράφουν το συναισθηματικό χάος της, η οποία ζητάει με την «είσοδο» της στο χρηματιστήριο, μια βοήθεια από την μητέρα της -η οποία χαμένη όπως όλοι οι χρηματιστές μέσα σ' αυτήν την τρομερή οχλαγωγία και τον αδιεξέλικτο χαρακτήρα της -δεν θα την βοηθήσει. Μέσα σ' αυτόν τον παραλογισμό δείχνεται μια (κλασική) ειρωνική σεκάνς όπου όλοι αναγκάζονται από ευγένεια να κρατήσουν ενός λεπτού σιγή, για τον θάνατο ενός συναδελφού τους και αμέσως μετά να βυθιστούν εκ νέου στο κυνήγι των τιμών και των μετοχών. Ο Αντονιόνι θα παίξει λίγο με τα συναισθήματα της Βιτόρια, μετατρέποντας την απρόσμενη χαρά σε βαθιά μελαγχολία και ταναπάλιν. (Μήπως αυτή η κυκλοθυμία δεν θυμίζει την ζωή μας;). Η Βιτόρια αβέβαιη θα οδηγηθεί προς τον έρωτα (ο σίγουρος και αγχωμένος χρηματιστής: ο εξαφρετικός Αλαίν Ντελόν).

Εκείνος θα την πλησιάσει -έστω και δειλά. Και όλο αυτό το παιχνίδι που αναπτύσσεται ανάμεσα τους: η συστολή της Βιτόρια από τον φόβο της να μην αγαπήσει ξανά θα την οδηγήσει σε μια προσωρινή απόθλιψη του Πιέρο. Οι περιπάτοι τους -τόσο γεμάτοι από ενοχή, οι απεγνωσμένες κινήσεις των χειλιών

τους- όταν φιλιούνται ανάμεσα από το παράθυρο δίνουν μια μεγαλειώδη ερωτική ατμόσφαιρα: γεμάτη πόθο, αθώα τρυφερότητα, ένα γλυκό φρενιχισμό στα χάρδια που ανταλλάσσουν, μια στοργή όταν αναστένει το ένα σώμα την μυρωδιά του άλλου. Είναι σχεδόν θαύμα πως πέτυχε ο Αντονιόνι να δώσει τόσο αισθησιασμό χωρίς να δείξει γυμνά τα σώματά τους. Η απελπισία ή η ανασφάλεια (Δεν ξέρω) οδηγεί την Ιβιτόρια να εξομολογηθεί στον Πιέρο:

- Ούτε και μένα δεν μου αρέσει να είμαι μαζί σου.

- Δεν σε καταλαβαίνω... Τότε γιατί βγαίνεις μαζί μου; Καμην πεις πάλι δεν ξέρω. Όλο αυτό λες

- Θα ήθελα να μην σε αγαπάω καθόλου ή να σε αγαπώ πολύ...

Θα περιμέναμε στις επόμενες σκηνές να διαλυθεί η σχέση τους αλλά αιφνιζόμενα. Με μια απελπισμένη ερωτική κίνηση (απ' τις πιο δονατές του κινηματογράφου), στην αρχή οι ήρωες του χαϊδεύονται απελπισμένα,

φιλιούνται μανιασμένα και μόνο το τηλέφωνο θα τους σταματήσει. Η Ιβιτόρια αγγίζοντας και χαϊδεύοντας τα δάκτυλα του Πιέρο (πρώτα από το πάνω μέρος του χεριού του και μετά από το κάτω) θα τον αποχωρετήσει. Ο φιακός απομακρύνεται σχεδόν τρέμοντας από πάθος και με την βοήθεια της φωτογραφίας του Βενάντσο και της μουσικής του Φούσκο, θα δείξει μια πρωτόγνωρη μοναξιά στην πόλη και στους ανθρώπους της, όπου μέσα σ' αυτά χάνεται η Ιβιτόρια με την έκλειψη του ηλίου. Έτσι τελειώνει η ταινία του Αντονιόνι. Η δικιά μας (των θεατών) θα συνεχιστεί γιατί όπως κατάφερε ο Αντονιόνι να μας δείξει τους υπόγειους ψυθύρους σαν μορφή λόγου έτσι και εμείς θα εξακολουθούμε να μην συλλαμβάνουμε την απάντηση στην ερώτηση που έκανε ο Γκοντάρ (στον ίδιο τον Αντονιόνι): «Και πρέπει να διατηρήσουμε τα συναισθήματά.» Ο Αντονιόνι δεν απάντησε: «Τί ερώτηση! Νομίζετε πως είναι εύκολο να απαντήσω;» (Cahiers du cinema, 1964).#

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΣΑΣ, ΜΑΣ ΑΝΗΚΕΙ (ΤΟ ΜΙΣΟΣ, Μ. Κασοβίτς)

*Αφιερωμένο στην Αφροδίτη και
στον Φώτη*

Για κάθε άνθρωπο η απώλεια ενός προσώπου και κυρίως η αίσθηση που την ακολουθεί είναι μια πρωτόγνωρη εμπειρία. Συνοδεύεται (καμία φορά) από την απορία αν αγάπησες αυτό που έχασες όπως και με την απομάκρυνση που είχες στην αρχή -πριν το αγαπήσεις. Την τρυφερότητα και ίσως ένα αόριστο μίσος προς την δύναμη (αόριστη ή όχι

) που σου το πήρε. Κι αυτό ισχύει ευτυχώς ή δυστυχώς για όλους.

Ο Κασοβίτς ξεκινάει την ταινία του σε όσους σκοτώθηκαν κατά το γύρισμά της (από τους «γνωστούς-αγνώστους»). Συνεχίζει με σκηνές όπου συγκρούονται πιάτσος και εξεγερμένοι στο γκέττο, με μια εξαιρετικά απαλή μουσική (Bob Marley αν δεν κάνω λάθος). Ξέρει τι κάνει -θέλει να μας συντρίψει όλες μας. Πότε με τα κοφτά νευρικά πλάνα, το συνεχές τράβελινγκ, με την κάμερα στο χέρι αλλά και πάνω από το γκέττο όπου μιξάρονται εξαιρετικά διάφορες μουσικές όπου ακούν οι κάτοικοι του, και το ξερό ντοκυμαντερίστικο ύφος της ταινίας του. Βασισμένος στην πολύτιμη αφαίρεση (που έκαναν πριν από αυτόν ο Μπρεσσόν και ο Σκορσέζε, ας πούμε) και στην σκιαγράφιση

των ηρώων του. Ενδιαφέρεται όχι για τις βαθύτερες πράξεις τους ούτε τις δικαιολογεί όπως στον «Ταξιτζή» του Σκορσέζε αλλά μας δείχνει μια αργή χαμένη υπόθεση, ένα αποσπασματικό ημερολόγιο όπου η λύτρωση είναι μια άνευ όρων παράδοση -μια έκρηξη που προσικονομείται είτε με το μότο (σημασία δεν έχει η πτώση αλλά η πρόσκρουση) είτε με την την αδιέξοδη περιπλάνηση τους. Που γίνεται σχεδόν τραγική αφού όσο απομακρύνονται από την κοινωνία (που στηρίζει την παράνοια λέγοντας την ευτυχία) τόσο πλησιάζουν απέναντι στους εαυτούς τους όσο και στην επικείμενη καταστροφή. Το Μίσος διαλύει τους μύθους -δείχνει την αλήθεια χωρίς να ρωτάει και να απαντάει αν η βία οδηγεί στην ομορφιά. Αόριστα αλήθεια, αλλά μήπως και η ομορφιά είναι κάτι που

ορίζεται. Τα πώς και τα γιατί των δημοσιογράφων, κοινωνιολόγων και αναλυτών (αλλά και τα δικά μας) δεν ανήκουν εδώ. Αυτό που ανήκει είναι απλά ένας κύκλος που καταλήγει στο ίδιο σημείο, ή καλύτερα τρεις παράλληλες ευθείες που συναντούνται στο πνιγρό αδιέξοδο του τέλους. Ο Ιμπέρ που υποστηρίζει την μη-βία (σε όλη την ταινία), ο Βινς που την υποστηρίζει (με το νευρώδες παίξιμο του, που δείχνει την βία σαν σπασμό) και ο Σάιντ που ταλαντεύεται ανάμεσα τους, θα διασταυρώσουν με το τέλος της ταινίας την μελαγχολία, το κινηκό χιούμορ, την απλότητα των λέξεων και την δύναμη των εικόνων. Ο θεατής γίνεται ο Σάιντ, ο οποίος τώρα ξέρει. Όχι βέβαια αν θα προσπαθήσει να αλλάξει τον κόσμο αλλά σαν και μας που ξέρουμε ότι πρέπει να αλλάξει...#

“ Η ΖΑΖΙ ΣΤΟ ΜΕΤΡΟ ”

ΕΚΛΟΓΕΣ

ΜΕ

ΤΟΥ

ΛΟΥΙ

ΜΑΛΛΕ

“Αγαπώ πολύ τον Καινώ. Εκείνο που με ενδιαφέρει στον Καινώ είναι ότι ολόκληρο το έργο του είναι μια εσωτερική κριτική της λογοτεχνίας. Από την ορθογραφία ως τη μεταφυσική, κατάστρέφει με τη μορφή, το βάθος. Γυρίζοντας τη “Ζαζί στο μετρό” προσπάθησα να βρω αντιστοιχίες για να φτάσω στην εσωτερική κριτική της κινηματογραφικής γραφής. Ο κινηματογράφος βρίσκεται σε ένα σημαντικότερο σταυροδρόμι κι έχει ανακαλυφθεί ότι είναι δυνατόν, αναγκαίο, ν’απελευθερωθεί μια ταινία από τα εμπόδιά της, να τροποποιηθούν η γραφή της, οι σχέσεις του χρόνου και της διάρκειας για να μην εμφανίζεται η πραγματικότητα με τη γραμμική και μορφολογική όψη της. Γρήγορα είδα ότι η διάσπαση της πατροπαράδοτης κινηματογραφικής γλώσσας δεν ήταν μόνο άσκηση ύψους, αλλά το πιο αποτελεσματικό μέσο για να περιγράψω, να παρωδήσω έναν κόσμο που είναι και ο ίδιος διασπασμένος και χαώδης. Η ελλειπτική, παραμορφωμένη θέα του παράλογου αυτού κόσμου είναι ίσως, με τον “ιρρεαλισμό” της, πιο κοντά στη πραγματικότητα παρά το “κομμάτι της ζωής”, το κλασικό αυτό του πνεύματος. Στην ταινία μου το σύμπαν βρίσκεται σε διαρκή αλλαγή και δεν υπάρχει σκηνικό που να μη μεταμορφώνεται - δεν υπάρχει πρόσωπό του που να μην αμφισβητείται η ταυτότητά του. Θέλησα να δώσω μιαν εντύπωση διακοπής ρυθμού, συστολής του χρόνου και του χώρου. Π.χ. η Ζαζί μπαίνει από μια πόρτα με το νυχτικό της και ξαναβγαίνει έπειτα από μισό δευτερόλεπτο, ντυμένη. Αυτό το τέχνασμα ήταν ένας τρόπος να βρώ το αντίστοιχο του ορθογραφικού κωμικού του Καινώ. Έπειτα από αυτό, νομίζω πως το κωμικό στοιχείο της ταινίας είναι λίγο-ας πούμε τρομακτικό.

Για πολλούς θεατές το γέλιο κινδυνεύει να σταματήσει, να μείνει στο λαρόγγι. Το κωμικό στην ταινία είναι, είτε το θέλουμε είτε όχι, σκληρό: σχίζει τον πέπλο, αποκαλύπτει ωμά την πραγματικότητα και συνεπάγεται ηθική στάση και κρίση. Στην ταινία μου ένα κοριτσάκι φτάνει σαν ήρωας ενός γουέστερν πονέροντας να ξεκαθαρίσει μια πόλη και την εγκαταλείπει. Το κοριτσάκι αυτό είναι το μόνο πρόσωπο που είναι ντόπιρο, ήρεμο και που έχει πάν τα δίκιο. Δεν παρασέρνεται, είναι ένα βλέμμα...

Χρησιμοποίησα το χρώμα στην ταινία μου, γιατί το χρώμα επιτείνει την ειτύπωση του χάους, της αστάθειας του κόσμου των επιφάσεων, που είναι το λάιτ μοτίβο της ταινίας. Θέλησα να δείξω μια τρομερή εικόνα της ζωής στις σύγχρονες πόλεις. Ίσως οι Παριζιάνοι που είδαν την ταινία θα φύγουν έντρομοι στην εξοχή. Φρονώ ότι περνούμε μιαν εξωφρενική περίοδο όπου οι σχέσεις ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργασία, οι έννοιες του χρήματος και του κέρδους αρχίζουν να κλονίζονται... "Η Ζαζί στο μετρό" μου φαίνεται σαν μια παραβολή όπως οι "Περσικές Επιστολές" του Μοντεσκιέ. Η Ζαζί είναι αλήθεια, ο άγγελος που έρχεται ν'αναγγείλει την καταστροφή της Βαβυλώνας. Η ταινία μου θα ήθελα να μεταδώσει στον θεατή την ιδέα ότι είναι δύσκολο να είναι κανένας άνθρωπος σε μια δυτική πόλη του 1980"... 1970... 1980... 1990... 2000...

Rehearsal for a Cinematic Rape I, 1995: Pencil/Ink/Pastel on Paper, by John Dewe Mathews

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Διήγημα οικολογικής φαντασίας

Οι περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν ότι έχουν κανονίσει τους λογαριασμούς τους με την πραγματικότητα γύρω στις 21.10. Το δελτίο ειδήσεων διάβασε τηλεοπτικά τον σύγχρονο κόσμο για μια ακόμη νύχτα. Οι παρουσιάστες χαμογελούν ευγενικά ενώ προτείνουν μια ταινία από το βραδινό πρόγραμμα. Ο έμπειρος τηλεθεατής συναινεί σ' αυτή τη σιωπηλή υπόμνηση. Οι εικόνες από τα πεδία του πολέμου, τις θεομηνίες, τα πολιτικά παιχνίδια και τα αστυνομικά ρεπορτάζ είναι οπτικά ζοφερές. Τα περιθώρια αισιοδοξίας για μια μελλοντική οριστική τακτοποίησή τους ανήκουν κατά κοινή ομολογία στη δικαιοδοσία του φανταστικού. Αυτή η ανησυχητική κατάσταση συνεχίζεται εδώ και πολλά χρόνια, όμως με ελάχιστες δευτερεύουσες επιπτώσεις στον γνώριμο καθημερινό μικρόκοσμο του τηλεθεατή. Αφού η δυστυχία είναι ένα ζήτημα δραματικής φύσης και το δραματικό εεορκίζεται από το τηλεοπτικό μέσο δια της ελεγχόμενης δραματικής εικόνας που απευθύνεται στο συγχρηκσιακό επίπεδο κατανόησης μέσω του ψυχολογικού μηχανισμού της "καλαισθητικής συμπάθειας" τότε αν προχωρήσουμε αντιστρεφά προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

α) Η δυστυχία χτυπάει πάντα τον "άλλον"

β) Ο "άλλος" πληρώνει και το δικό μου μερίδιο δυστυχίας. (Βλέπε την κοινωνικά συντηρητική λειτουργία της "κάθαρσης" στην αισθητική του Αριστοτέλη και αντικατέστησε τα πάθη των ηρώων με αυτά των αντι-ηρώων της Χριστιανικής θρησκείας και συσχετισέ το με την τηλεοπτική εικόνα των παιδιών της Σερβίας)

γ) Ο "άλλος" είναι βασικά μια τηλεοπτική κατηγορία, ένα φαινόμενο αισθητικής τάξης.

δ) Ο "άλλος" οντολογικά δεν υφίσταται.

ε) Ο "εγώ" είμαι ποιοτικά διαφορετικός του "άλλου", άρα δεν πρέπει να επέμβω αν θέλω να συνεχίσω να είμαι ασφαλής από τα "πλοκάμια της δυστυχίας".

Εκείνη την Παρασκευή του Ιουλίου του 1997 η άμεση πραγματικότητα θα έπαιρνε εκδίκηση...

Ο Κ. βγήκε στο μπαλκόνι ενώ το σκοτάδι δεν είχε ακόμα αφήσει τη βάρδια του. Το διαμέρισμα στην Καλλιθέα ήταν στο ρετιρέ αλλά η θέα του εμποδιζόταν από τον έκτο όροφο του Δημαρχείου. Δεκαπέντε μέτρα ελεύθερο βλέμμα προς τον ορίζοντα. Κάθε χρόνο ανέβαλλε την επιστροφή στη μικρή επαρχιακή του πόλη. Δεν ήταν ασθματικός και είχε κόψει το τσιγάρο πριν πέντε χρόνια, στα τριάντα του. Τραντάχτηκε από έναν επαναληπτικό βήχα. Τα πνευμόνια του βρίζαν. Θυμήθηκε την εποχή που κάπνιζε στη μέση της Πανεπιστημίου, έτσι για να αναπνέει τη δική του βρώμα. Θολωμένος σκέφτηκε ότι η μέρα δεν ξεκινούσε σωστά. Παράτησε τον καφέ και έπεσε ξανά στο κρεβάτι.

Τέσσερα εκατομμύρια άνθρωποι στριμωγμένοι σε μια λεκάνη που έπασχε από κύστη κόκκυγκος. Κομπογιαννίτες γιατροί, ευνοούμενοι της εξουσίας. Κανείς δεν αναλάμβανε το πολιτικό κόστος της εγχείλησης. Η αγοραστική δύναμη του εισοδήματος της μέσης αστικής τάξης μάλλον είχε ανέβει μέσα στη δεκαετία του 80. Η Αριστερά δεν έχανε τόσο σε ψήφους όσο σε βαρύτητα. Οι περισσότερες οικογένειες είχαν τοποθετήσει air-conditioning προκειμένου να αποφασίσουν οι ίδιοι για το κλίμα που θα επικρατούσε στον ιδιωτικό τους χώρο. Το δεύτερο αυτοκίνητο ήταν πια ένα όνειρο που αγκάλιαζε το εφικτό. Η Οικολογία έγινε μάθημα στα Πανεπιστήμια ενώ το Οικολογικό κίνημα βρήκε τη θέση του στα ανέκδοτα της Μαύρης Τρύπας. Το μεγαλύτερο μέρος εκείνης της νεολαίας που τρεφόταν ακόμα από τα κεκτημένα των γονέων της και επομένως είχε τη δυνατότητα να σκεφθεί κατανάλωνε προϊόντα που είχαν το συνθετικό -light και κυνηγούσε πληροφορίες μέσα στους λαβυρίνθους του κυβερνοδιαστήματος.

Τέτοια σκεφτόταν ο Κ. Έτσι έκανε πάντα για να τον πάρει ο ύπνος. Άλλοι χρησιμοποιούσαν σεξουαλικές φαντασιώσεις.

Σηκώθηκε στις 8.30 και μετάνοιωσε για την αποτυχημένη του απόπειρα. Είχε αφήσει το παράθυρο ανοιχτό και τα σεντόνια του ήταν μούσκεμα από τον ιδρώτα του. Το θερμόμετρο έδειχνε 43°C και ο Κ. σκεφτόταν πως ήταν η ώρα να πάρει καλντούργιο. Μπήκε στο μπάνιο να κάνει ένα Σκωτσέζικο ντούζ. Η ροή του νερού μετατρεπόμενη σε ηλεκτρική ενέργεια μέσω ενός μίνι υδροηλεκτρικού εργοστασίου δεν θα ήταν ικανή να προκαλέσει ηλεκτροπληξία ούτε σε ψύλλο. Ίσως όμως να του προκαλούσε θερμοπληξία. Το νερό έκαινε. Άνοιξε το ραδιόφωνο στον SKY 100.4. Μουσική. Flash 96.1. Μουσική. Planet, 98.4, Antenna. Μουσική. Παραξενεύτηκε και ένιωσε ένα κρύο τράβηγμα χαμηλά στα πόδια. Πήρε να πλύνει ένα ποτήρι για να πιεί νερό

από το ψυγείο. Μια υπόλευκη κίνηση στον νεροχύτη κάτω από τις στοίβες των πιάτων. Ήταν γύρω στα δέκα εκατοστά και δεν του θύμιζε σαύρα. Μάλλον το κροκοδειλάκι της Lacoste. Αυτά μόνο σε Αμερικάνικα Β-μονιέ συμβαίνουν, σκέφτηκε ο Κ. που ήταν σινεφίλ. Πληθυσμοί μεταλλαγμένων ερπετών στους υπονόμους από αυγά που πετιούνται στις τουαλέτες. Οντως είχε κάποτε μια κοπελιά στο Ψυχικό που είχε για κατοικίδια... -Κόψ' τις αηδίες, είπε δυνατά στον εαυτό του και βρήκε το εντομοκτόνο. Με ψυχραιμία που θα ζήλευε ένας που αυτοκτονεί άδειασε όλο το περιεχόμενο. Το αυτό σάλευε ακόμη αλλά ο Κ. δεν είχε πια άλλη αναπνοή. Βγήκε τρέχοντας από την κουζίνα, πήρε τα κλειδιά του, φόρεσε παπούτσια και έκλεισε την πόρτα του σπιτιού του με μια κίνηση σαν αυτού που κολυμπά για να μην πνιγεί σε μια σκοτοδίνη.

Στο περίπτερο αγόρασε μια μπύρα. Είχε να πιεί μπύρα τόσο νωρίς από τη εποχή που ήταν φοιτητής. Τελευταία του πορεία το... '86. Διαχώρισε τη θέση του από τους αναρχικούς. Όταν έπιασαν την Αφροδίτη δεν ξενύχτησε έξω από την Ασφάλεια, ούτε συνεισέφερε για την εγγύηση. Κανείς από την πρώην του παρέα δεν ζήτησε εξηγήσεις αλλά αυτός επέμενε να τους παρουσιάσει ένα μανιφέστο προσωπικότητας. "Private revolution" και αθελά του έσπασε ένα σπυράκι του προσώπου του μέσα από το δέρμα. Πιε μια γουλιά και το στομάχι του αντέδρασε σαν τραμπολίνo. Ξανακατάπιε το μάγμα που ήθελε να χυθεί από τον κρατήρα του φαρυγγά του. Το σάλιο του ήταν φάρμακο. Θυμάται πως έχασε τον έλεγχο στο τρίτο λιμανάκι της Βουλιαγμένης. Σύρθηκαν για λίγο στην ασφαλτο. Το παπί την γλύτωσε με ένα καθρεφτάκι αλλά η Μαρία που φορούσε φούστα έγδαρε άσχημα το αριστερό της γόνατο. Αφού ξεπέρασαν την αδράνεια από το σοκ έβαλαν τα γέλια. Συνέχισαν και τελικά βούτηξαν στο Καβούρι. Δυο μήνες αργότερα η Μαρία νοσηλεύτηκε για δέκα μέρες στο Τζάννειο. Λοίμωξη με συμπτώματα σταφυλλόκοκου στο αριστερό πόδι, που είχε πρηστεί σαν Zeppelin έτοιμο να σκάσει. -Κόλλησα, ξεκόλλα γαμώτο, είπε δυνατά ο Κ. και πέταξε τη γεμάτη μπύρα σε ένα καλάθι απορριμάτων. Το καλάθι άρχισε να στάζει. Ο Κ. ένιωσε την επιθυμία να κατουρήσει χωρίς να ξεκουμπώσει το παντελόνι του. Εσφίξε τα δόντια, μάζησε ένα "σοβαρέψου", κλώτσησε ένα λευκό κάδο που έγραφε: "Μόνο μεταλλικά αντικείμενα-Πρόγραμμα Ανακύκλωσης Δήμου Καλλιθέας" και έβαλε μπρος τη μηχανή, ένα 250άρι XT.

Η κίνηση στη Θησέως ήταν φυσιολογική. Ενώ πλησίαζε στα φανάρια της Δαβάκη έκοψε απότομα. Ήξερε ότι ένα μπλόκο της τροχαίας έστηνε συνήθως

καρραούλι κρυμμένο στη στροφή και δεν ήθελε φασαρίες. Τα χαρτιά του ήταν φυσικά εντάξει αλλά η εξάτιμηση του ήταν τριπλά εδώ κι ένα μήνα. Ο κενός που άφηνε κάθε πενήντα μέτρα μπορούσε να ικανοποιήσει τις σκηνικές ανάγκες ενός new wave συγκροτήματος για μια συναυλία τρειςμιση ωρών. Περιμένε να γυρίσει ο Μάκης από τις διακοπές, ένας φίλος από το γυμνάσιο που 'χε ανοίξει συνεργείο. Οι άλλοι θα τον κλέβαν. Πουθενά οι τροχομπάτσοι. Θα γκάζωνε μόνο και μόνο για το τσάμπα άγχος του προστίμου, όμως το κόκκινο δεν έλεγε να ξεκουνηθεί. Με την άκρη του ματιού του είδε το χώρο που καταλάμβανε το τροχόσπιτο της Κινητής Μονάδας Μέτρησης Ατμοσφαιρικής ρυπανσης. Ελεεινε. Από πίσω του τα αυτοκίνητα κόρνιραν.

9.45. Ο Κ. δεν σκόπευε να μείνει για πάντα εργένης. Είχε αντέξει την Ελένη, γενική υπεύθυνη ενός καταστήματος Body Shop στο Μαρούσι. Τρία χρόνια τώρα. Ο πατέρας της τον έχωσε στο Υπουργείο Παιδείας και έτσι γλύτωσε από εκείνα τα εξευτελιστικά ιδιαίτερα για έναν κάτοχο Master. Θα παντρευόντουσαν τον Σεπτέμβριο αν δεν προέκυπτε αυτή η ηλίθια ιστορία με τον καρκίνο του δέρματος. Στις Τζιτζιφιές έστριψε αριστερά και βγήκε γρήγορα στο Δέλτα Φαλήρου. Οι σκηνές των τσιγγάνων ήταν εγκατεστημένες στο μεγάλο οικόπεδο όπου κάθε Αύγουστο γινόταν το Φεστιβάλ Ούζου. Πρέπει να πήγαινε τρίτη γυμνασίου, ένα χρόνο μετά την κάθοδο της οικογενειάς του στην Αθήνα. Με την αντιροπαρέα είπαν να πηδήξουν από τα σύρματα, να γλυτώσουν τα δύο χιλιάρικά εισιτήρια. Πρώτος σκαρφάλωσε ο Γιώργος. Από μακριά ακουγόταν η ορχήστρα να παίζει το "Τρελλή κι αδέσποτη". Ορμησαν πέντε σκυλιά. Το ένα άνοιξε δρόμο μέσα από τα υπόλοιπα. Ο Κ. δεν μασούσε. Τα είχε ζήσει αυτά στην Πύλο. Ο γιώργος ήταν κόκκαλο. Ο Κ. έμπηξε μια γερή κραυγή, το σκυλί κοντοστάθηκε, ο Γιώργος πηδούσε πίσω τρέμοντας. Το κύρος του Κ. ανέβηκε στην παρέα κατακόρυφα.

Στην στροφή προσπέρασε επιδεικτικά το τελευταίο μοντέλο της BMW. Σκέφτηκε ότι η εξάτιμηση του θα πρέπει να ακούγεται ως τους ναύτες που έχουν υπηρεσία στο "Αβέρωφ". Αυτό τον έφτιαξε άσχημα, έπιασε τα 145. Χαμογέλασε. Πράσε από τα δεξιά μια Lancia 1600 και ενώ ο οδηγός πήγε να διαμαρτυρηθεί, αυτός σχεδόν ούρλιαξε: "Πάρτα ρε πούστη". Επιτέλους η μέρα καθάριζε.

Τα παιδιά θέλαν να γυρίσουν πίσω, αλλά τώρα πια αποφάσιζε ο Κ.. Εφτασαν μέχρι τη εκβολή του Ιλισσού. Ακολούθησαν το μαύρο στενό ρέμα κάτω από τη γέφυρα. Ο Κ. ρώτησε αν αυτή η σκατίλα χύνεται στη θάλασσα. Ο Σίμος είπε ότι ο πατέρας του με τον θείο του, είχαν λύσει τις κληρονομικές τους

διαφορές με ένα κολυμβητικό αγώνα από το σημερινό "Ειρήνης και Φιλίας" μέχρι το Καλαμάκι. Το '58. Αρouraίοι σηλίστευαν το ψωφίμι μιας γάτας. Η γάτα είχε δαγκωμένο βαθιά ένα πουλί που ακόμη πετάριζε. -Κοράκι, είπε ο Γεώργιος. Αυτό πάει πολύ για απόψε. Και φύγαν. Ο Κ. μπήκε μόγος στο χώρο της γιορτής. Πλεε δωρεάν ένα ποτήρι ούζο από κάθε μάρκα. Ενώ μεθούσε αναθεμάτιζε την ώρα και τη στιγμή που συνέβη το ατύχημα του πετρελαιοφόρου στην Πύλο. -Μαύρο χαβιάρι τρώμε, τί θέλετε γαμώτο μου, ψέλλιζε ο ψαράς πατέρας του στο τραπέζι. -Τώρα δεν χρειάζεται να βάλουμε δυναμίτη, ένα σπρίττο φτάνει. Τελικά η ψαραγορά έκλεισε, ο κυρ-Μιχάλης πήρε την οικογένεια στην Αθήνα και έγινε ταξιτζής. Καθώς ξερονούσε μπρούμυτα σε κάτι μπάζα από το πρώτο λιώνμα της ζωής του, ο Κ. πίστευε ότι έβλεπε μες στο σκοτάδι κουράδες να επιπλέουν εις τον αφρό, εις τον αφρό της θάλασσας...

Φρέναρε απότομα, λίγο μετά το αεροδρόμιο. 10.05. Ηθελε να ξαπλώσει σε εμβρυακή στάση και να κλείσει τα μάτια του. Γιατί τα σκέφτομαι σήμερα όλα αυτά, σκέφτηκε. Ο θόρυβος από μια απογείωση τον θόλωσε. Πανικοβλημένος έκλεισε τη μηχανή και σκέπασε τα αυτιά του με τα χέρια του. Απάντησε μόνος του αθελά του. Γιατί σήμερα θα πεθάνω, σκέφτηκε.

Πήρε τρεις βαθιές αργές αναπνοές, το προσωπό του συσπάσθηκε και άρχισε να χορτάει κλακέτες. Jane Fonda ελέησον ημάς, τραγούδησε οπερετίστικα και το αίμα του ξανακύλισε. Θα τηλεφωνούσε στην Ελένη ότι θα πάει στην Ανάβυσσο το απόγευμα. Στις 12.30 είχε να δώσει μια συνέντευξη στον Δίαυλο 10. Η Ελένη θα έμπαινε στην κλινική τη Δευτέρα για αφαίρεση όγκου από τον αριστερό μαστό. "Νιώθεις την υπερϊώδη ακτινοβολία μου" τον είχε ρωτήσει, ενώ αυτός έψαυε και θώπευε το νεοπλασματικό της γλομπιλάκι. Και αυτός απάντησε: "Θα σου σιάξω την τρύπα σαν αυτή του όζοντος". Και αυτή επρόσθεσε: "Ηλιε μου, DDταρά μου, μετροπόντικα του φωτός". Ο Κ. κλείδωσε τη μηχανή ξεραμένος στα γέλια, γονάτισε και πήρε στάση προσοχής. "Ελεος Θεέ μου, παρά τρία να παντρευτώ κόρη ταξικού εχθρού" ανεφώνησε προς τα ουράνια.

"Τα ουράνια που έχουν χαμηλώσει πολύ σήμερα" σκέφτηκε και το κέφι του κόπηκε. Μόνο ένας βάρβαρος μινρεσσιονιστής θα ζωγράφιζε αυτό που είδε ο Κ.. Ένα σύννεφο απ' άκρη σ' άκρη, όπου έφτανε το μάτι του, σαν άτσαλα ριγμένος χοντρός μπερές ανώμαλου Καραγκιοζοπαίχτη και από πίσω φινιούρες μαύρες αποτρόπαιες να αχνοφαίνονται.

-Ηρέμησε το κέρατο της θείας Κούλας, ξεφώνισε ο Κ. σαν ξόρκι. Πέρασε απέναντι το δρόμο. Ψηλά ιχνος γαλάσιου και ο Κ. με δυσκολία διέκρινε τη

σκιά του από το ξαφνικό σκοτάδι. -Ένα Camel, και ο περιπτεράς των κοί-
ταξε σαν να τον κατηγορούσε. Καθώς έπαιρνε τα ρέστα, με ύφος ατάραχο:

-Ε, με συγχωρείτε, τι συμβαίνει;

-Τι να συμβαίνει;

-Το σύννεφο αυτό...

-Ε, καμιά φωτιά θα είναι πάλι...

Απομακρύνθηκε και διέσχισε ξανά το δρόμο. Πήρα φωτιά από έναν περαστι-
κό που κάπνιζε. -Αυτοί οι εμπρηστές θέλουν σκότωμα, του είπε καθώς του
άναβε. Πήρε με τα πόδια τον περιφερειακό του Αγίου Κοσμά, αυτόν που
βγάξει στη θάλασσα. Γύρισε το κεφάλι και είδε πως η κίνηση προς την
Αθήνα όσο πήγαινε και πυκνωνε. Για κάποιους μάλιστα τα κόκκινα φανά-
ρια είχαν ρόλο μπιμπελό σε αστικό σαλόνι. Ο αδελφός του ο Νίκος ήταν
δεξιός. Ο Κ. αδυνατούσε να δώσει κοινωνιολογική ερμηνεία αυτού του οι-
κογενειακού σκανδάλου. Ο Νίκος ήταν οργανωμένος κάργα και σε εποχές
πιο πολιτικά ταραγμένες το σπίτι γνώριζε βιωματικά τι θα πει εμφύλιος.
Αυτό όμως που τότε τους χώριζε, αργότερα τους ένωσε μέχρι το τέλος του
κόσμου. Επί κυβερνήσεως Μητσοτάκη, ο Νίκος ως μηχανικός έδενε και έλυνε
στις επιτροπές για τη διερεύνηση υποθέσεων αυθαίρετης δόμησης. Πρότει-
νε στον Κ. να βάλουν ότι κεφάλαιο είχαν για να χτίσουν δύο εξοχικά σε
ένα οικοπέδο δυόμιση στρεμμάτων, στον Κάλαμο, 650 μέτρα υψόμετρο και
ήταν τέτοια η περιοχή έτσι ώστε κανένα νεόκτιστο στο μέλλον δεν θα
μπορούσε να τους κόψει τη θέα που αγκάλιαζε από Ορωπή μέχρι Αγίους
Αποστόλους και μια γερή μερίδα Ευβοϊκού. Ο Νίκος ήξερε ότι το οικοπέδο
θα έμπαινε εντός σχεδίου σε δύο περίπου χρόνια. Το είχε λάβει σαν "δώ-
ρο" για κάποιες διευκολύνσεις. Ως απόδειξη αδελφικής αγάπης έδινε το
μισό στον Κ.. Όταν πρωτοπήγαν να το δούν ο Κ. εξανέστη.

- Όταν τηγανίζω κανέν' αυγό μου αρπάζει αλλά όχι κι έτσι, είπε.

- Σε πέντε χρόνια θα είναι αγνώριστο. Το ένστικτο αυτοσυντήρησης της
φύσης θα σε τρομάξει. Οι ανθρώπινες επεμβάσεις την κάνουν να γελά. Η
φύση αντέχει κι αυτή: είναι η δουλειά της άλλωστε, είπε ο Νίκος.

Ο Κ. ξεπέρασε συναίσθηματισμούς και τσιγκουνιά και άδραξε την ευκαι-
ρία. Τα αδέρφια έγιναν τόσο κολλητοί που ο Κ. συντρόφευσε τον Νίκο και
σε μια κυνηγετική εξόρμηση στο δάσος του Σουνίου. -Εχεις ταλέντο, βέ-
βαια αναρχοκοιμώνας μου είσους, την βρίσκεις με την παρανομία, έλεγε
ο Νίκος καθώς έγλυφε ένα κόκκαλο.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΒΩΒΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΕΩΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ :

- ΒΟΥΒΟΣ ΣΟΥΛΙΑΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ :
SJOESTROM (PIANOM CARRIAGE)
CHRISTENSEN (WICHLICRAFT TIROUCIIL TIE ACIS)
- ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΓΥΠΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ :
TAINIES TON : MURNAU, FLAHC, C.W. PABST, PAUL LENI
- ΚΛΑΣΣΙΚΟΣ ΣΟΥΒΙΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ :
FISCHER, PUDOVAN, DZIGA VERTOV
- ΣΟΥΡΕΑΛΙΣΜΟΣ : I. BUNUEL IN CUBIN ANDALOU, L'AGE D'OR, Z. COCTEAU
- ΓΑΛΛΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ : NOUVEAU VAGUE : J. TATI, GODARD, TRUFFAUT
- ΙΑΠΟΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ : KUROSAWA, KOBAYASHI, KANITO SHINDO
- ΤΑΙΝΙΣ ANIMATION : NORMAN MCLARIN, DAVID ANDERSON, JAN SVANKMAJER

0003

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ :

- ◆ ΒΟΥΒΟΣ ΣΟΥΛΙΑΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ :
SJOSTROM (PHANTOM CARRIAGE)
CHRISTENSEN (WITCHCRAFT THROUGH THE AGES)
- ◆ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΕΞΙΟΝΙΣΜΟΣ :
ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΩΝ : MURNAU, FLANG, G.W. PABST, PAUL LENI
- ◆ ΚΑΛΩΣΣΙΚΟΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ :
EISENSTEIN, PUDOVKIN, DZIGA VERTOV
- ◆ ΣΟΥΡΕΑΛΙΣΜΟΣ : L. BUNUEL UN CHIEN ANDALOU, L' AGE D'OR Z. COCTEAU
- ◆ ΓΑΛΛΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ/NOUVELLE VAGUE : J. TATTI, GODARD, TRUFFAUT
- ◆ ΙΑΠΩΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ : KUROSAWA, KOBAYASHI, KANETO SHINDO
- ◆ ΤΑΙΝΙΕΣ ANIMATION : NORMAN MCLAREN, DAVID ANDERSON, JAN SVANKMAJER

ΕΠΙΣΗΜΕ :

- ◆ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΩΝ : HAL HARTLEY, JANE CAMPION, MARTIN SCORSESE, CLIVE BARKER, KENNETH ANGER, RICHARD KERN, NICK ZEDD K.A.
- ◆ ΕΡΓΑ ΤΩΝ : T.DAVIS, DEREK JARMAN, DAVID LYNCH, DREYER, HAL HARTLEY, MICE LEICH, BRESSON, I. BERGMAN, R. POLANSKI, K.A.
- ◆ CULT ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΡΟΜΟΥ : HENRY-PORTAIT OF A SERIAL KILLER, MAN BITES DOG, EL TOPO CARNIVAL OF SOULS
- ◆ ΚΛΑΣΣΙΚΟΣ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ : 1930-40-50 HAMMER - MEXICAN HORROR MOVIE

750 ΤΙΤΛΟΙ ΤΑΙΝΙΩΝ - ΛΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ : ΛΑΜΠΡΟΣ **ΤΗΛ. 8613799**

10.45. Ο Κ. έφτασε στο τέλος του δρόμου, στον Κωπηλατικό Όμιλο Αιγυπτιατών. Ενθάρδε κοίται η μισή μου εφηβεία. Ωρα είναι τώρα να αρχίσω και την κλαψούρα για τη χαμένη υγεία. Επρεπε να γίνω λυρικός ποιητής, το ζητάει το αίμα μου, γαμώ, γαμώ το show των οικολογικών ευοχών. Σε έπιασα, σε κρατώ, είπε ο Κ. στον εαυτό του. Επιθεώρησε το νοητικό trip που διένυσε από το πρωί. Γονάτισε και με την κάφτρα του τσιγάρου του άγγιξε ένα μυρμήγκι. Το έβλεπε πως σκέβρωνε, το παρτσάκλό. Ε και λοιπόν έλα, τιμώρησέ με. Και πρόσεχε, δεν λέω πως το κάνω για την πρόοδο, πως είναι αναγκαίο κακό ή πως το απολαμβάνω. Λέω πως δεν χάθηκε ο κόσμος τώρα που σκότωσα αυτό το μυρμήγκι. Μόνο τα κοριτσάκια των αστών φέρονται ευγενικά στα γατάκια τους, σκέφτηκε ο Κ. περνώντας για τα καλά στην αντιμετώπιση ενάντια στην πραγματικότητα που τον είχε λιανίσει από το πρωί. Η Μαρία είχε ονομάσει τα γατάκια της τα δύο, Χάιντεγκερ και Κίρκεγκωρ, αυτοί ισχυεί. Οτι πέτυχα στη ζωή μου το πέτυχα ξεπερνώντας ηθολογικά κόμπλεξ. Η έκφραση αυτή δεν του στεκόταν του Κ. σωστά. Είμαι ανήθικος και να μου, σκέφτηκε και έβγαλε μια κραυγή αλά Σαμουράι. Ενίωσε τόσο ευνοϊκός σαν κάτι να ξεκινούσε, σαν να ξαναγινόταν εικοσάρης. Τελικά όλες αυτές οι μπούρδες μου έφτιαξαν το κέφι, μονολόγησε ο Κ.

11.05. Ένα ανθεκτικό θερμόμετρο θα έδειχνε αυτή τη στιγμή 45,5° C υπό σκιαν. Πήγε να βουτήξει στην εδώ και είκοσι χρόνια ερειπωμένη πλαζ του Αγίου Κοσμά.

Γδύθηκε εντελώς αλλά ένα ξαφνικό αίσθημα αξιοπρέπειας τον έκανε να φάξει να βρει ένα πιο καθαρό μέρος να αφήσει τα ρούχα του. Αναστενάρης σε αναμμένα πλαστικά, Κυλίσια, φάθες, καπέλλα, ντομάτες, κατεστραμμένες διαιτημικές μυοαποκίες, άδεια πακέτα τσιγάρων, βίπερ και τσόντες. Ήταν δεκαεννιά, τέτοια εποχή, όταν κίνησε να φτάσει με το ποδήλατο σκαστός στην Ύλο. Πρωινό στην Πειραιώς, η μισή βιομηχανική δύναμη της Ελλάδας να τον καλημερίζει με θούριους μιζέριας, μυρωδιές από μπισκότα Πτι-Μπερ και σαπισμένα βαρέλια. Το κατευόδιο που του έδινε η Αθήνα θύμιζε δωρο ένα ρεβόλβερ από την πρώην σύζηγο στους νεόνυμφους. Σχιστό. Η χαβούζα. Το απόλυτο μεταμοντέρνο θέαμα. Διάβασε ο Κ. ένα βιβλίο με θέμα την νέα εποχή. Εκεί ο Dr. Timothy Lear δήλωνε: "Η ύπαιθρος είναι μια εχθρική για τον άνθρωπο. Αντιθέτως η πόλη είναι μια οργανική αναπάρσταση του ανθρωπίνου σώματος. Η πόλη είναι ο φυσικός χώρος του ανθρώπου. Οι δρόμοι είναι το κυκλοφοριακό της, το δημαρχείο και το Πανεπιστήμιο είναι ο εγκέφαλος, τα πάρκα είναι οι πνεύμονες και... (μπλα μπλα..)

Σχιστό, Χαβούζα, Τσιρλιπιττί και πρασινωπές κουράδες ενός υπέρβαρου το-
 Ξικουανή, Διακόσια μέτρα μετά σπίτσια και ύστερα το πολιτιστικό κέντρο
 της περιοχής. Ελευσίνα. -Κλείσε τη μύτη σου, του έλεγε όποτε περνούσαν
 με το αυτοκίνητο. Ο Κ. έκλεινε και τα μάτια του. Υπερθεματίζε την πατρι-
 κή συμβουλή. Τα παροπλισμένα πετρελαιοφόρα περιμένουν αγωνιωδώς να τα-
 Ξιδέψουν, να βουλιάξουν. Τα διυλιστήρια συμβάλουν σειμνά στην υλοποίηση
 των οραμάτων του Ιωάννη. Δεν μπορεί να μένουν άνθρωποι εδώ, συγκινήθηκε
 ο Κ. στα δεκαεννιά του. Ο αδελφός της μάνας του είχε μια βίλλα στην
 Κινέττα, παραθέρισαν εκεί το καλοκαίρι του 74. Μνήμες χλιδάτες, εικόνες
 φωσφορίζε, ένας εξηντάρης με ορχήστρα μπριγιαντίλης, αγαπησιάρικες μελω-
 δίες σε ξενοδοχείο του Λας Βέγκας. Το 81 με το ποδήλατο πλακώθηκε και
 σταμάτησε το πεντάλ. Dead city, Ghost town και άλλοι δυτικού μύθοι. Βού-
 τηξεστην παραλία της Κινέττας και έσχιζε με ορμή τα λάδια που ιρίδι-
 ζαν. Βούτηξε στην παραλία του Αγίου Κοσμά και φύκια του έγλυφαν το δε-
 ρμα σαν κλωπετωμένες μύγες την ώρα της θερινής σιέστας. Παράγωγα ευ-
 τροφισμού, σκέφτηκε ο Κ. ανακαλώντας μια πληροφορία που είχε διαβάσει
 στη πρόταση ενός συγγραφέα για ένα νέο σχολικό εγχειρίδιο.

Ανοίξε τα μάτια κάτω από το νερό. Ένωσε σαν την Νάταλι Γούντ που
 αυτοκτονεί μες στην καυτή της μπανιέρα. Για να μετρηθεί η ορατοτητα
 του θα έπρεπε να χρησιμοποιηθούν μονάδες Angst. Ξεθυμασμένη μύρα. Πά-
 τησε και το πόδι του βούλιαξε μέχρι τη γάμπα. Για μια στιγμή αισθάνθη-
 κε αμαρτωλός που ασφυκτιά σε κινούμενη άμμο στη Βόρεια Σκωτία. Το Χρι-
 στιανικό περιοδικό "Ζωή" που του διάβαζε η γιαγιά του. Περπατούσε σε
 κόκκινο χαλί, η κόλαση τον υποδεχόταν. Με κινήσεις αυτιστικού κατάφερε
 να βγει έξω. -Γαμώ την Παναγία μου και τον Χριστό μου, τραύλισε ο Κ.
 πριν κλείσει τα μάτια του και κοιμηθεί κατάσαρκα στην ιδρωμένη άμμο.

Τα παρακάτω γεγονότα θα μπορούσαν να είχαν συμβεί στον Κ. σε κάποιο
 ονειρό του. Συνέβησαν όμως στο όνειρο που οι υγιείς άνθρωποι ονομάζουν
 έστω επί κοινή συμβάσει, πραγματικότητα.

12.00 Just. Ο Κ. ξύπνησε σαν ζώο κυνηγημένο. Είχε σηκώσει αέρα. Η άμμος
 τον πυροβολούσε με εκατομμύρια ριπές. Το στερέωμα βρισκόταν σε κίνηση,
 μια ασφάλεια που το κρατούσε σε ισορροπία είχε εξουδετερωθεί κι αυτό
 κυλούσε τώρα μανιασμένα. Ένα κομμάτι κόκκινου σύννεφου ξεκόλλησε από
 την κύρια μάζα και προσγειωμένο στο νερό αυτοαναφλέχθηκε. Μπουκίες Ξη-
 ράς ταξίδευαν στη θάλασσα. -Βοήθα με θεέ μου, κλαψούρισε ο Κ.. Στ'αριστε-
 ρά δεν υπήρχε να δει τίποτε συγκεκριμένο. Ο κόλπος, οι άνθρωποι και τα

σπίτια ήταν πλαστελίνη υπηλαγωγείου. Το soundtrack κραυγές τρόμου.
-Το μηχανάκι, η Ελένη... φώναζαν, σκέφτηκε ο Κ. και ένιωσε τη λύπη να τον
λιώνει σαν οργανισμό.

Άρχισε να τρέχει μέσα από το αθλητικό κέντρο για να φτάσει στη λεω-
φόρο. Ένα μικρό παιδί έπινε νερό από τον ψύκτη. Άλλη ψυχή πουθενά. Συνέ-
χισε να τρέχει αποστρέφοντας το βλέμμα. Στον δρόμο ο πανικός είχε γί-
νει ο νόμος. Αναποδογυρισμένα αυτοκίνητα και σώματα που μόνο σε πειρά-
ματα ανατομίας στις αρχές του αιώνα θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν. Δύο
εικοσάρηδες πλακωνόνταν στο ξύλο μάλλον για την κατοχή μιας αναμμένης
"γουρουνάς". Ο Κ. κήδησε μέσα και γκάζωσε. Ένας ψαρομάλλης είχε βάλει
κάτω μια μαθητεριούλα, της είχε σηκώσει τη φούστα και την μάλλαζε. Το
στόμα του είχε ανοίξει σε μια παραμορφωμένη γκριμάτσα.

- Τι διάολο συμβαίνει, αναρωτήθηκε ο Κ. καθώς οδηγούσαμε προορισμό το
διαμέρισμα των γονιών του. Τότε, σε έκλαμψη, θυμήθηκε το προχτεσινό με-
τεωρολογικό δελτίο. Αντί για τη συνηθισμένη γκομενίτσα το είχε παρου-
σιάσει ένας χοντρός πεννητάρης με γένεια. Μίλησε για μισό λεπτό περί
μιας μολυσμένης μάζας υδρατμών αγνώστου συνθέσεως και προελεύσεως που
παρατήρησαν Γερμανοί επιστήμονες. Είπε ότι δεν υπάρχει επίσημη ανακοί-
νωση για τα προϊόντα που θα παραχθούν από τις χημικές ενώσεις που θα
προκληθούν αν αυτοί οι υδρατμοί συναντήσουν ατμόσφαιρα με μεγάλη πε-
ριεκτικότητα CO₂. Πάντως το ρεύμα θα περνούσε μάλλον πάνω από την
Ιταλία εξαιτίας των βορειοανατολικών ενέμων που φυσούσαν στην περιοχή
και έτσι δεν υπήρχε λόγος ανησυχίας.

Εφτάσε στη Νέα Σύμρνη από Αμφιθέας. Εδώ τα πράγματα ήταν κάπως πιο
ήρεμα. Για αυτόν όμως που ήξερε, ο χρόνος είχε γίνει μια γροθιά έτοιμη
να εκσφενδονιστεί στο πρόσωπό του. Ανέβηκε λυσσασμένος τα σκαλιά μεχρι
το διαμέρισμα. Βρήκε τον πατέρα του καθισμένο απέναντι από την τηλεόρ-
αση να παρακολουθεί μια ταινία με τον Σταλλόνε από το Filmnet.

- Που'ναι η μαμά; ρώτησε παίρνοντας το TV control.

- Έχει βγει από το πρωί, δεν ξέρω.

- Ξέρεις τι γίνεται έξω; της πουτάνας. Είπε τίποτα η τηλεόραση;
Μόνο η ET 1 έπιανε και έδειχνε μια συναυλία του Νταλάρα.

- Είπε κάποια στιγμή να μην βγαίνουμε εω γιατί εμποδίζουμε το έργο
των δυνάμεων ασφαλείας. Μα άρχισες να καπνίζεις ξανά; Μου το είχες υπο-
σχεθεί...

- Χεσε με μπαμπά, γαμώτο μου. Είναι το τέλος του κόσμου και συ μου λες
για το τσιγάρο;

Ο Κ. ήξερε ότι οι γλώσσες της φωτιάς πλησίαζαν καψουρωμένες για ρουφηχτά φιλιά. Η στωϊκότητα ή καλύτερα η απάθεια του πατέρα του, τον εκνεύριζε αλλά κατά βάθος την συμμεριζόταν. Αλλωστε η πάγια απόψη του ήταν: "φύτρωνε εκεί που δεν σε σπέρνουν αλλά κανόνισε να κυριαρχήσεις στο νέο χωράφι". Το τηλέφωνο είχε κοπεί. Ηπλε ένα ποτήρι ουίσκυ και βυθίστηκε στην πολυθρόνα. Σκέφτηκε πως ήταν πολύ διανοούμενος για να αφηθεί στις χυδαίες προσταγές του ενστίκτου της αυτοσυντήρησης. Πήρε στα χέρια του το βιβλίο "Η ευθύνη της αισθητικής αγωγής στη σύγχρονη εκπαίδευση" που κυκλοφόρησε πριν από δύο χρόνια στη Παιδαγωγική σειρά των Εκδόσεων Γρηγόρη. Είδε τη φωτογραφία του στο εσώφυλλο. Χάθηκε στον πρόλογό Του. Εβαλε δυο ποτήρια ακόμη.

Βγήκε στο μπαλκόνι μεθυμένος. Ο πατέρας του είχε πει μια ντουζίνα υπνωτικά. Αισθάνθηκε το κτίριο να σείεται συθέμελα. Είδε τη Ζυγγορού να έχει ανοίξει στα δύο και πολυκατοικίες ολόκληρες να επιπλέουν στο μαύρο ρέμα. Είδε τη σύγκρουση του Ευγενιδείου Ιδρύματος με ένα κίτρινο γερανό του Μετρό. Άλογα από τον ιππόδρομο με σπασμένους λαιμούς να ορθώνονται στα δύο πόδια. Κρεμόταν στο κενό σαν σε παιδικό επιβάτη. Για μια στιγμή νόμισε πως έκανε μάθημα σε ένα σχολείο θηλέων. Μια μαθήτριά σηκώθηκε και τον αγκάλιασε. Το δέρμα της ήταν χνουδωτό, παγωμένο και υγρό. Μια γριά καρακάξα. Άνοιξε μια πόρτα και είδε μια μπιχλιδωμένη νέγρα. Σ' ένα μοναστήρι, καλόγριες μετρούσαν τους πούτσους τους. Η τελευταία λέξη, πριν απωλέσει ο Κ. τη ζωούλα του ήταν: "Μα αυτό δεν είναι λογικό. Καταστρέφει την τάξη. Οι πλούσιοι θα φεύγουν με τα τζέτ". Καθαρό μίσος. Την ύστατη στιγμή ασπάσθηκε την επανάσταση.

8.30. Παγκόσμιο πένθος και σκεπτικισμός για την καταστροφή της Αθήνας.
Πρώτο θέμα στο CNN.

Γιώργος Σ.

ΤΑ ΑΝΘΗ ΤΟΥ Ν. ΚΑΡΟΥΖΟΥ

«Κι όμως τσακωνόμαστε για την ομορφιά»
Ν.Καρούζος

Στις πινελιές του Καρούζου -κρύβεται το θαύμα της ζωής και η αλήθεια του θανάτου. Κι όμως! Αυτό το τορριανικό συμπέρισμα που με καταπνέχει (με αφορμή την έκθεση έργων και χειρογράφων του στο Πνευματικό Κέντρο του Α. Αθηναίων)- γίνεται γέλιο. Γέλιο γιατί στα λουλούδια αυτά, βλέπω ένα μικρό παιδάκι, να παίζει -να ονειρεύεται, μικρά σπαράγματα σκληρότητας (η ζωή είναι κήπος και πεθαίνει): ένας ανυχνικός ύμνος που καταργεί κανόνες, φιλοσοφίες που βρίσκει το ίδιο το νόημα της ζωής πάνω στο τέλος της. Η ερημιά, η αναστοή στο γκρεμό υπάρχει μέσα μας. Ο Καρούζος ξεμπλοκάρει τα ερωτήματα παίζοντας με τον πόνο (κι ο πόνος είναι οι λέξεις) όχι ψάχνοντας την αλήθεια ή το ψέμα -αλλά βλέποντας τις σκοτεινιές μεταξύ του Κάλβου, τα μεθυσμένα χάσματα-φότα του Αρτώ και του Σολωμού.

Η διαγωγή-ένα χαμόγελο πριν το τέλος είναι αυτή που μου θύμισε τον Ικσαδοιομάντη, αλλά και την μελαγχολία του ίδιου του Καρούζου που αρνήθηκε τα πάντα για να ζήσει και να πεθάνει και μάλιστα είχε και την ειλικρίνεια να μας το επαναλαμβάνει στα κείμενα του -όπως και στα άνθη του- ένα κήπο όχι μεταφορικό ή δσονόργο- έναν κήπο αωνιότητας. Όπου δεν καταργούνται για όλη μια φορά οι λέξεις-αλλά μεταδίδεται αυτό το τρομερό συναισθημα του να είσαι στην άκρη του γκρεμού -και να παίζεις, βγάζοντας την γλώσσα στον ουρανό. #

ΚΥΡΙΑΚΗ

Κάθε μέρα μας ξυπνάει η απελπισία. Πίνουμε έναν καφέ στα γρήγορα και διώχνουμε την αλήθεια, έχοντας τον πόθο για κάτι πιο ζωντανό, πιο άμεσο.

Συγκροτούμε μια πλασματική εστία για να αντέξουμε. Ονόμαζουμε τους αντίχειρες «δεξιούς» επειδή βλέπουν και τους «αριστερούς» «επικίνδυνους» γιατί ξέρουν. Πιάνει Χειμώνας -τα δύσκολα και πάντα θέλουμε να φύγουμε. Αυτό το ταξίδι (όχι προς έναν τόπο) πάντα αναβιάζεται. «Ο δημιουργός κατά το γόρσιμα μιας ταινίας είναι μόνος» (Γ' κοντάρ).

Στριφογυρνάμε στο δωμάτιό μας και κατοιοι λιύτον -ο Σαββόπουλος δεν είναι στην συγκέντρωση της ΕΦΕΕ, ο Ντεμπόρ -ο Φουκώ, ο Ποβλοντζάς και ο Ντελές έφυγαν από το παράθυρο -μένουμε άδειοι σκοπιλνι, ξεπερνάμε τα πάντα- μένοντας ίδιοι: τί DOORS, τί JOY DIVISION, τί CAVE, τί NIRVANA. Κάπου μακριά πρέπει να πάμε. Να περπατάμε κι όταν γυρίσουμε -να συνεισίσουμε να νονεφερόμαστε. Όχι το Επάγγελμα Ρεπόρτερ ή τον Τοξικζή, το Μίσος, το Undergroud ή το Πέρισμα του Χρόνου. Όχι να γράφουμε και να τρέχουμε σε κάποιο δικαστήριο. Όχι να φιλοσοφούμε και να βάζουμε κατοιο κάποιο δίσκο - για να καταλάβουμε ότι ζούμε. Να βρούμε την κοπέλιά ή το αγόρι σε κάποια γωνιά. Όχι ότι η μελαγχολία και η μονοτονία που δόβωσες ή (και) έιδες σε οδηγεί ή σε Αρομοκάπια ή σε Κορυδαλλός και Πολυτεχνείο. Όχι στην παρωλιά ή σε κάποιο βουνο ή σε κάποιο κρεββάτι ή σε κάποιο διαδήλωσι που φανταστικές Σε αυτά που είναι μέσα μας -παύουν: αγάπια! μίσος! έχλα! δεσ! έλπιση! απογοηδεσόν! νίκησες! έχασες! - Όχι φτάνει αυτό. Αλλά πως υπάγεις.

Γιώργος Ψ.

ΒΡΕΧΕΙ ΑΚΟΜΗ, ΜΕΣΑ ΜΟΥ...

Τα παράτησα όλα για να έρθω. Γέμισα τις αποσκευές με ό,τι μου έλειπε. Έχω εννιά χρόνια να έρθω εδώ. Το αυτοκίνητο μπαίνει σιγά-σιγά στα καλοκαίρια των δέκα, των έντεκα και των δεκατριών χρόνων. Αναρωτιέμαι γιατί μου φαίνονται τα πάντα μακρινά χωρίς να είναι τίποτα ξένο. όλα δεν μας ανήκουν; Σκέφτομαι και αναπνέω...

Τρέχει ή μιάλλον βλέπει τον εαυτό του να τρέχει, να παίζει, να κρύβεται. Λιωπά και όταν μιλάει. Έχει μια ομορφιά στην αγριότητα. Τόση ομορφιά που «ποτέ δεν του δόθηκε ολόκληρη» όπως διάβασε κάπου. Φωνές δυνατές και ειρωνικές παίζουν με το φλοίσβο των κυμάτων, σπάζοντας μια μουντή σιωπή, τα κρυφά γελάρια, το ρίγος.

Τα τζιτζίκια ουρλιάζουν και δεν τα ακούει γιατί ξέρει πως όλα χάνονται -ακόμη και μια φωνή. Είναι έξι χρονών και κατεβαίνει από το αεροπλάνο. Ένας φόβος που γίνεται έκπληξη και ο κόσμος που τον κοιτάζει και αναζητάει κάτι για να κρυφτεί. Ανέκαθεν ζητούσε κάτι για να κρυφτεί. Και ο στρουθοκαμηλισμός αυτός γινόταν μελαγχολία. Ύστερα ξέφρενη χαρά που διέλυσε τα πάντα, σαν όνειρο με αγκαλιές, φιλιά, υστερικές φωνές. Φθινόπωρο είναι και τι παράξενο, οι ίδιες σκέψεις, ήταν και τότε καλοκαίρι μόνο που ήταν πιο αθώες.

Ο δρόμος φτιάχτηκε. καινούρια σπίτια δίπλα στα παλιά. Όταν τα είδε και εκείνη, της φάνηκε ότι έβλεπε έναν μακρινό της φίλο. Σαν και εκείνους που όταν μιλάνε αισθάνονται σιγά σιγά ότι τα έχουν πει όλα ακόμα κι αν ανακαλύπτουν κι άλλα. Η μορφή δεν άλλαξε στο τοπίο, στην καρδιά του. Φουντωμένα δέντρα. Χαμογέλασε.

Περπάτησε ολότσα στην προκουμιά κι όλα ήταν ήρεμα. Ο αέρας του έπαιρνε τα μαλλιά. Πέτρες και κοχύλια πάνω στην άκρη του βράχου. Κάθισε και αγνάντευε την θάλασσα. Κάστρα αναδείχτηκαν, παραμύθια ειπώθηκαν. Μια γοργόνα του πέταγε κηρομπογιές και τέμπλες, βιβλία και εικόνες.

Ήταν πια μεσημέρι όταν παράτησε στο δωμάτιό της τον «Ρωβινσώνα Κρούσο»: «Το μεγαλύτερο κομμάτι του εαυτού μου και της ψυχής μου... δεν θα άλλαζε ποτέ όσο κι αν το ανασκάτωνα και το παίδευαν στις θορυβώδεις πόλεις των ανθρώπων και τα κρωξιμάτα από τα θαλασσοπούλια θα σάλευαν στα όνειρα μου κάθε νύχτα μέχρι την τελευταία ανάσα μου...» Ομιωγές και θρήνοι ακούστηκαν απ' έξω. Σαν να κρύβει μυστικό, ανασηκώνει τα μαλλιά της και βγαίνει έξω.

Τώρα κατόλαβέ γιατί τον αγάπησε. Για τον ίδιο λόγο που ήρθε εδώ.

Για την ίδια δεν σημαίνει τίποτα αυτό αφού μπορεί και να μην υπάρχει. Ξύπνησε με ένα όνειρο. Τυφλώνεται από το φως της ημέρας. Έχει καιρό να ξυπνήσει έτσι.

Η ύπαρξη του καθορίζεται (έτσι τουλάχιστον λέει στον εαυτό του) τις πιο δύσκολες ώρες από λίγες ομορφιές. Σχεδόν τα πάντα του λείπουν και όλα είναι δίπλα του. Δένεται από τους ανθρώπους, όπως γεννήθηκε (για να ονειρεύεται), για να περπατάει (για να βλέπει), για να ερωτεύεται (για να πεθαίνει κάθε μέρα). Ωσπου καταφεύγει σε ξέφωτα ενώ δέχεται τα χιπήματα που δεν είναι μόνο τετρακόσια αλλά χιλιάδες. Και τα πιο φοβερά έρχονται από μέσα του -εκείνος τα φτιάχνει. Ζει σ' αυτά σαν σε παράδεισο κι αν κάποτε διάβασε πως αυτά είναι κόλαση ποτέ του δεν το πίστεψε.

Εκείνη φτιάχνει στην άμμο το όνομά της. Αυτό είναι το σύμπαν το δικό μου λέει. Και κοιτάζοντας τα άστρα μετά από λίγες ημέρες δεν ξέρει ποιόν κόσμο να διαλέξει. Αποχαιρετά τους φίλους της χωρίς να λυπάται που τους χάνει. Ξέρει πως βιώνει την απώλεια. Βλέπει τι είναι να εξαφανίζεται ένα πρόσωπο για πάντα. Γεννήθηκε σε ένα πλοίο. Η μυστήρια δύναμη να

φεύγει πάντα κάτω από το θρόισμα των φύλλων και την νοσταλγία της για κάποιο τετράδιο της εφηβείας της που σημείωνε τα πάντα την κάνει τώρα να τρέχει στα κύματα.

Εκείνος είναι στο δέντρο και ο ήλιος του δίνει την αγάπη του. Όχι αγάπη για πρόσωπα, αγάπη τρέλας για τις σαγμές που τον ένωσαν με τους ανθρώπους και τον διέλυσαν -τόσο που να πιστεύει ότι η ομορφιά νικάει έστω και λίγο. Να συμβιβαστεί με την αθωότητα.

Αυτό γίνεται πια μόνο στα όνειρα και στα ταξίδια του. Δίπλα του το τοπίο, ήσυχο και χωρίς άγχος, καταγράφει (σαν κάμερα) την απλότητα της υπόστασής ενός δέντρου και την ανθρώπινη δική του βλακεία, να περιγράφει τα πάντα ενώ θέλει να δείξει ένα δέντρο. Και τα φύλλα δεν είναι έτσι όπως τα είδε στο χτισινό όνειρο. Δεν έχουν ούτε σκάλως -ούτε αναπνέουν, μόνο υπάρχουν.

Μια πανέμορφη ζωγράφος στήνει το καβαletό της σε μερικές βραχόδεις πέτρες. Πιάνει το πινέλο και τρέμει.

Είμαστε το σωμα, παίξε μ' αυτό. Στην ομίχλη όλοι είμαστε στο ίδιο σημείο αλλά σε διαφορετική θέση. Καταστρέφει τον πίνακα σχίζοντας τον μουσαμά.

Διώχνει νοσταλγία όχι γι' αυτό που κατέστρεψε αλλά γι' αυτό που έχασε. Γι' αυτό και τον ξαναστένει επειδή τον χάλασε. Γι' αυτό και τον ξανακαταστρέφει επειδή τον αγαπάει.

Είναι μόνος, ούτε με τις σκέψεις του πια. Πιάνει τα σπασμένα ξύλα και δακρύζει. Κάτι μου ξέφυγε, αναρωτιέται. Πλησιάζει μια πηγή. Δεν τρέχει νερό, αλλά κάθεται εκεί με τις ώρες. Όσπου μια ατέλειωτη νύχτα πάφει πάνω στον εαυτό του -πριν δέκα χρόνια. Ο χρόνος δεν είναι απώλεια. Περνάει και φεύγει όπως οι φίλοι, οι γυναίκες, τα παιδιά, όπως όλοι οι άγνωστοι του δρόμου. Δεν είμαι συναισθηματικός μουρμουρίζει. Δεν χάνω μόνο -κερδίζω μια άσθηση. Μια αίσθηση νίκης. Δεν προσπαθώ να αρπάξω, αρπάζομαι. Δεν έρχομαι, ούτε ήρθα και καινείς. Δεν είναι γαλήνη. Είναι μια φανερή γωνία του δρόμου. Είναι το μεγάλο πιεχίδι -και ξαναδακρύζει. Και είναι ο καθρέπτης και ότι φαντάστηκε ή έγραψε, έγινε.

Αφού κατέστρεψε τον πίνακα προσπάθησε να περιγράψει τι έγινε. Βρήκε ένα βιβλίο - παλιό χειρόγραφο και διάβασε «τίποτα από μένα δεν φαίνεται». Άραγε ερωτεύτηκε αυτό που έβλεπε. Άραγε την αγάπησε γι αυτό που είναι. Φοβάμαι να ρωτήσω, ψιθυρίζει. Θέλει να το κρατήσει στην χοίφτα της -και ξέρει ότι θα το χάσει. Φοβάται να με αγαπήσει -γιατί φοβάται να γνωρίσει τον εαυτό του. Και αφού υπάρχει αυτή η αφύσικη αντίφαση, πρέπει (άραγε πρέπει;) να ζησει και όχι να πεθάνει. Αυτά την διαπερνούν και ξαφνικά χορεύει. Δεν είναι πόθος, δεν είναι ευχή για κάτι περισσότερο. Είναι ουρλιαχτό να κρατήσεις κάτι που ονομάζεις ξένο και είναι ο εαυτός σου μέσα.

Να μην βλέπω -να μην ακούω.

Ξυπνάει με την μοναξιά του, βλέπει την αντανάκλαση της στους άλλους -όπως κι εκείνοι την δικιά τους σ' αυτόν. Ο Λόμ ζήτησε από τον Θεό κάποιον γιατί δεν έβλεπε τον εαυτό του. Αλλά δεν ήταν μόνο έτσι, διαφορετικά σκέφτεται, θα ζούσαμε με καθρέπτες.

Τώρα τρέχει σε ένα δομάτιο άδικο. Κι έπατα μπαίνει και σε άλλο. Από παντού, ακούγονται φωνές, κλάματα ή γέλια. Δεν πιστεύει σε ότι βλέπει ή σε ότι δεν φαίνεται. Ούτε όνειρο πρέπει να είναι, γιατί είναι μονίμως ίσιος. Το πρόβλημα είναι μέσα μας. Πιάνει ένα λουλούδι και το χαϊδεύει.

Είναι μέσα στο τελευταίο δομάτιο. Μπροστά του υπάρχει ένα τρομερό μονοπάτι με αρχή και χωρίς τέλος.

Τρέχει πίσω του και δεν υπάρχει τίποτα. Τρέχει μπροστά -δεν καταλήγει πουθενά. Η ζωγράφος είναι στην άκρη και ολοκληρώνει κάτι με τι πέτρες. Παιδιά, παίζουν στο βάθος, παντομίμα.#

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ* ΛΕΞΕΙΣ ΤΟΥ . . . . . . ΣΥΡΑΝΟ ΝΤΕ ΣΙΝΕΜΑΚ

Τι είναι αυτό που κάνει μια ταινία πραγματικά καλή; Κυρίως οι ταινίες των τελευταίων χρόνων οι οποίες τεχνικά είναι άρτιες. Στην σκηνοθεσία τους, στη φωτογραφία, στις ερμηνείες, στη μουσική κλπ. στοιχεία που είναι ανώτερα από τις παλιότερες, και πιο φροντισμένα. Ποιές όμως από αυτές τις άρτιες ταινίες είναι πραγματικά καλές; Και κυρίως γιατί μ' αυτές τις φροντισμένες ταινίες το σινεμά περνάει κρίση;

Οι εικονοπλάστες κάποτε λέγανε ότι μια ταινία αξίζει από τις εικόνες της και μόνο. Τίποτε άλλο. Τα σενάρια και οι ηθοποιοί είναι βοηθητικά εξαρτήματα. Οι Χολλυγουντιανοί, υποστήριζαν το αντίθετο, ενώ οι προχωρημένοι αβαν-γκαρντίστες, το μοντάζ. Οι ευγεφαλικοί έριχναν το βάρος στο μυαλό, ενώ υπήρχαν και μερικοί περιέργοι που λέγαν ότι μια ταινία αξίζει όταν τη νιώθεις με το σώμα. Παράδοση αντίληψη η τελευταία, αλλά πιστεύω ότι είναι το πιο κοντινό κριτήριο πάνω σε μια ταινία.

Ο καθένας βέβαια έχει τις δικές του προτάσεις. Προτάσεις οι οποίες αλλάζουν αισθητικά κυρίως όταν προέρχονται από σκηνοθέτες, ηθοποιούς, κριτικούς και κοινό, των οποίων οι απόψεις δεν συμφωνούν ποτέ γιατί είναι περικοπωμένος ο καθένας τους στο ρόλο του. Η προσωπική μου εκτίμηση όσον αφορά το κριτήριο αξιολόγησης μιας ταινίας, είναι η μύτη! Καλά τώρα θα μου πείτε τι σχέση έχει αυτό το αντιπαθητικό όργανο, που μόνο μύξα είναι, με τον κινηματογράφο; Η κάθε ταινία έχει και τη μυρωδιά της, θα το παρατηρήσατε εκτός αν είστε μονίμως κρυμμένοι. . . Άλλες μυρίζουν όμορφα, άλλες βρωμάνε, άλλες μυρίζουν περίεργα, άλλες λες και σε έχουν κλείσει σ' ένα ανήλιαγο δωμάτιο, άλλες ζωή, άλλες μυρίζουν αποσύνθεση, άλλες αποσμητικό και άλλες ιδρωτίλα. Θα πείτε, μα τι λέει αυτός ο άνθρωπος, αλλά δεν ξέρω αν το έχετε μυριστεί, και αν όχι κάντε μια προσπάθεια. Και αν τα καταφέρετε τότε τα κριτηριά σας θα είναι πολύ υψηλά. Δεν λέω να μπειτε στο σινεμά σαν τα σκυλιά που ψάχνουν κόκκαλο, αλλά απλά, στη διάρκεια ενός φιλμ, μυρίστε διακριτικά, για να μη σας

* Για το 1995

πάρει είδηση ο διπλανός, σας και μη μου πείτε αργότερα κακομαθημένοι ότι το μόνο που σας μυρίσε είναι η δερματίλα των καθισμάτων και το πατσουλι του διπλανού σας.

Κανονικά, στις αφίσες των ταινιών θα έπρεπε να γράφουν και πως μυρίζει το φιλμ. Όπως πχ. "Η CIA τον κατεδίωκε, το FBI τον περικύκλωνε, η γυναίκα του τον απατούσε, αλλά αυτός είχε το κλειδί του μυστηρίου". Έτσι θα έγραφε μια αφίσα κατασκοπευτικής ταινίας. Αν συμπλήρωνε όμως, ότι: "...και σας υποσχόμαστε ότι θα μυρίσετε και τον ιδρώτα του καθώς τον καταδιώκουν" η ταινία θα είχε πιο μεγάλη επιτυχία. Τώρα αν όντως θα μυρίζες τον ιδρώτα του ή θα σκεφτόσουν το κρεβάτι σου, γιατί βαριέσαι, αυτό είναι άλλο ερώτημα.

"Τα φαντάσματα το στοιχειώναν, η σιωπή είναι βαριά, το σπίτι κρύβει ένα αιματηρό παρελθόν". Έτσι θα έλεγε ως τσίρμα η αφίσα μιας ταινίας τρόμου. Για σκεφτήτε όμως, αν συμπλήρωνε, "και σας υποσχόμαστε ότι θα μυρίσετε το κατουρημένο του πρωταγωνιστή", (της πρωταγωνίστριας μάλλον, γιατί όλο γυναίκες βάζουν). Γαμώ έ!

Να λοιπόν τι κάνει καλή μια κατασκοπευτική ταινία: Να μυρίσεις την καταδίωξη. Στην ταινία τρόμου: Να μυρίσεις το φόβο. Αν δεν μπόρέσεις να μυρίσεις τίποτα τότε τα φιλμ αυτά εαι κακές ταινίες. Είδατε που είναι απλό;

Σ'ένα καλό φιλμ νουάρ τι μυρίζεις αν όχι τον καπνό του τσιγάρου και το βαρύ κραγιόν της Femme Fatale; Την βαρβατίλα του αλόγου σ'ένα γουέστερν; Να, κυρίες και κύριοι, εκεί μπορείτε να αισθανθείτε αν μια ταινία αξίζει και βρίστε όσο θέλετε. Ποιές σκηνές ανθολογίας και ερμηνείες και φωτογραφικά κοντράστ μου λέτε τώρα; Η μύτη είναι το μοναδικό φίλτρο που αφήνει έξω όλα αυτά, γιατί τα μάτια δεν μπορούν να δουν εθισμένα στην εικόνα, το μυαλό εθισμένο στην πληροφόρηση, όσο για τα αυτιά, αυτά κάνουν προπαγάνδα.

Θα σας φέρω ως παράδειγμα μια σκηνή: Στον "Μεγάλο Αμαρτωλό" του Χωκς, η τελευταία σκάνος του φιλμ, δείχνει τον αρχιγκάγκστερ Τζέιμς Κάγκνελ, να τον έχουν περικυκλώσει οι μπάτσουκai πριν τον γαζώσουν στις σφαίρες, φωνάζει: "I'm top of the world Ma!". Αυτή η φράση που ακούς, φυσικά δεν στέκει, γιατί στη μόνη κορυφή που είναι εκείνη τη στιγμή, είναι ενός πετρελαιοαγωγού. Γιατί λοιπόν αυτή η σκηνή είναι

τόσο σπουδαία; Γιατί μυρίζει έντονα κυρίες και κύριοι. Μυρίζει μοναξιά (Ναι, η μοναξιά μυρίζει) και εγκατάλειψη. Βρίσκεται μόνος του εκεί πάνω αυτός (ο βρωμερός παράνομος) και ο νόμιμος (που μυρίζει σαπλά). Ο ήρωας μυρίζει τον θάνατό του, που θα έρθει να τον πάρει μαζί με λίγη μυρωδιά πετρελαίου και αν προσθέσετε τη μυρωδιά της σκηνής όταν φεύγει η σφαίρα, ναι, τότε θα καταλάβετε γιατί αυτή η σκηνή είναι σπουδαία. Και στο τέλος ο αρχιγκάγκστερ πέφτει νεκρός μέσα σε μια γούβα με πετρέλαιο. Έτσι φανταστείτε πως θα μυρίζει όταν θα τον βγάλουν;

Το άρωμα μιας ταινίας λοιπόν είναι αυτό που της αξίζει. Κανονικά ένα σκηνοθέτη θα έπρεπε να τον ρωτάνε στις συνεντεύξεις τύπου πως μυρίζει η ταινία του, ενώ θα έπρεπε να διαμαρτυρηθούμε γιατί δεν δίνουν όσκαρ μυρωδιάς.

Υπήρχε κάποιος σκηνοθέτης που δεν του έδινε κανείς σημασία. Λεγόταν Τζων Γουώτερς, δεν ξέρω αν το γνωρίζετε αλλά στην προβολή μιας ταινίας του (νομίζω στο Pink Flamingos), μοιράζανε στην είσοδο χαρτοσακούλες με κουράδες και έτσι ο θεατής είχε την εμπειρία στη διάρκεια της προβολής να μυρίζει και την χαρτοσακούλα, έτσι ώστε το περιεχόμενό της να ταυτίζεται με την ταινία. Να λοιπόν ένας μεγάλος κινηματογραφιστής. Γνώριζε ότι έκανε σκατά ταινίες.

Στον Δαμιανό ας πούμε, έπρεπε να μοιράζουνε κόπρανα προβατίνας, στον Ταρκόφσκι λίγη χλόη (με απαγόρευση μασήματος), στον Αγγελόπουλο, μια τζούρα μυρωδιάς δυνατού καφέ (αν και δεν νομίζω ότι φτάνει) για να αντέξεις τις εσωτερικές περιπλανήσεις των αριστερών ηρώων του, στον Αίβορι, έπρεπε υποχρεωτικά να μπειτε σε μια αίθουσα δημοπρασίας να δείτε πως μυρίζει (και σας συνιστώ μετά για να μη χαλάσετε τα λεφτοουδάκια σας, να μην δείτε την ταινία του γιατί μυρίζει ακριβώς το ίδιο πράγμα) και ούτω καθ'εξής.

Είδατε λοιπόν πως μπορείς να κρίνεις μια καλή ταινία. Και ειλικρινά δεν κάνω πλάκα. Σκεφτείτε μια αγαπημένη σας ταινία και πείτε μου τι είναι αυτό που σας έμεινε. Είμαι σίγουρος ότι δεν θα μπορέσετε να σκεφτείτε ούτε κάποια σκηνή, ούτε καν τι συναισθηματική φόρτιση σας έδωσε. Το μόνο που θα σκεφθείτε αμυδρά, είναι το άρωμά της, ποια γλυκά ίχνη σας άφησε στη μύτη. Γι' αυτό τις πιο αγαπημένες μας ταινίες δεν τις θυμόμαστε, το μυαλό είναι πολύ λίγο για να τις συγκρατήσει. Δεν μιλάμε γι' αυτές ή μπορεί να τις αναφέρουμε ως μέ-

-τρεις στην παρέα μας, αλλά κάπου-κάπου τις νοιώθουμε στον αέρα σαν αρωματισμένα φαντάσματα, έτοιμες να μας ξαναγκαλιάσουν.

Βλέποντας τόσες πολλές ταινίες και εθισμένος στην εικόνα, συνειδητοποιώ και γώ σιγά-σιγά, ποιές είναι τελικά αυτές οι ταινίες που μου άφησαν απλόχερα το αρωμά τους, και κυρίως συνειδητοποιώ ότι τελικά η ποίηση εισχωρεί πολύ πιο έντονα από άλλες αισθητήριες διόδους και όχι από αυτές που είμαστε μαθημένοι. Ο εγκέφαλος δεν είναι μαθημένος στην ποίηση γιατί λειτουργεί μαθηματικά στα πάντα, αλλά στο σώμα, η αφή, η όσφρηση λειτουργούν μ'ένα πρωτόγονο τρόπο. Όσο περνάνε τα χρόνια, αρχίζει να μου σχηματίζεται η ιδέα ότι τελικά την ποίηση δεν πρέπει να την διαβάσεις, αλλά να την νοιώθεις, ότι τελικά κάπου χαλάει το πράγμα ανάμεσα σε ένα βιβλίο με καλοτοποθετημένες λέξεις και σ'αυτόν που τις διαβάσει. Κακά τα ψέματα, υπάρχει απόσταση, όταν δεν υπάρχει η αφή. Τώρα θα μου πείτε, μα καλά στις λέξεις δεν υπάρχει άρωμα ή ζωή, κι όμως υπάρχει, αλλά αυτό το άρωμα θα είναι πιο δυνατό όταν θα συμμετέχεις και σύ, όχι μέσω κάποιου άλλου.

Στην κινηματογραφική ποίηση, που προσωπικά την θεωρώ από τις πιο δυνατές, γιατί αυτή η απόσταση μειώνεται με βοηθό την εικόνα, υπάρχει κάτι ενοχλητικό. Οι λιγότερο ποιητικές ταινίες είναι αυτές που έχουν αυτόν τον τίτλο. Μιλάνε για μοναξιά, θάνατο, εγκατάλειψη, λες και η ποίηση μόνο σ'αυτές τις έννοιες υπάρχει. Το άρωμα όμως λείπει. Ο Φασμιντέρ, ο Κισλόφσκι και πολλοί άλλοι, σου μεταδίδουν τον μίζερο κόσμο τους με ποιητικές ασάφειες, αλλά οι ταινίες τους δεν μυρίζουν. Ο Ευρωπαϊκός κινηματογράφος γέμισε ανθρώπους που νόμιζαν, ότι ο μόνος σκοπός τους είναι να δείξουν τα κακά του κόσμου αυτού, χωρίς καμία τοποθέτηση, χωρίς να πάνε στην πηγή της δυστηχία αλλά μοιρολατρικά. Αυτά βρήκαμε και αυτά λέμε. Ούτε καν με το άρωμα της ελευθερίας και της αξιοπρέπειας. Τον κακό κόσμο τον ξέρουμε, τον καλό δεν ξέρουμε. Αυτή είναι αρνητική ποίηση γιατί δεν μυρίζει. Γέμισε το σύγχρονο σινεμά Ταραντίνους και Αϊβορίνους, ανθρώπους που αδυνατούν να σου προσφέρουν οποιοδήποτε άρωμα. Σε μια κενή εποχή αυτοί επικρατούν. Με βια, σήριαλ κίλλερ και μπιμπελό, κρύβεις την αδυναμία σου, του να προσφέρεις κάτι. Σκηνοθετικά κολπάκια και βιρτουοζιτέ για να κρύψεις ότι είσαι ατάλαντος. Και με άλλοθι, ότι έχουν σινεφίλ παρελθόν, ότι λατρεύουν τον Σκορσέζε και τον Γκοντάρ

Ευτυχώς ο δευτερος σταμάτησε να κάνει ταινίες, γιατί ξέρει ότι όταν δεν έχεις να πεις τίποτα, δεν το λές, ενώ ο πρώτος, παρα τη λατρεία που του έχω, δεν τον συγκλωΰ που έβγαλε όλους αυτούς τους μαθητές, γιατί την καλλιέργησε αυτή την κατάσταση και καλὸ θα ήταν να τους μαζέψει όλους αυτούς και να φουντάρουν στο λιμάνι της Νέας Υόρκης.

Το σύγχρονο σινεμά δεν μυρίζει και πολύ φοβάμαι ότι, προσωπικά, αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση εγὼ δεν θα ξαναπάω σινεμά. Τώρα που οικνηματογράφοι γέμισαν πάλι, εγὼ θα υποχωρήσω. Η ποιότητα αρχίζει να κερδίζει έδαφος προς χάριν της μαγείας. Ξυπνάμε από τον βαθύ λήθαργο, έλεγε η Ελευθεροτυπία, για να συμπληρώσω εγὼ, για να πέσου- με σε πιο βαθύ. Το σινεμά ποιότητας αρχίζει να κερδίζει έδαφος λέ- νε. Μα ποιὸ σινεμά ποιότητας; Τρέχουν ὅλοι να δουν την ταινία του Αϊβορι με τίτλο "Ο Τζέφερσον στο Παρίσι" και ρωτάω σαν γνήσιος σινεφίλ: Ποιὸν διάολο ενδιαφέρει τι έκανε ο Τζέφερσον στο Παρίσι; ποιὸν ενδιαφέρουν αυτές οι καρικατούρες που δείχνουν τα βίαια φιλμ του σύγχρονου ανεξάρτητου αμερικάνικου κνηματογράφου; τι με ενδιαφέρει ο Νίξον και ο Κέννεντι; Αφού τα έίχα φυλλιαστεί; τι με ενδιαφέρει να δω αλο ένα γκαγκστερικό φιλμ του Σκορσέζε, αφού το έχω δει; Τι με ενδιαφέρουν πια οι μεγαλοστομίες του Βέντερς; Γιατί θα πρέπει να με αφορά αν θα σταματήσει το σινεμά ο Κισλόφσκι; Αφού δεν τον χρειάζεται. Γιατί τρέχει ὅλος αυτός ο κόσμος; Ξύπνησε; Μέχρι και ο Αγγελόπουλος κάνει επιτυχία.

Το άρωμα χάθηκε, η μαγεία έφυγε, το πάθος λείπει. Αυτός ο κόσμος δε πρόκειται να γνωρίσει ποτέ τι σημαίνει σινεμά. Οι διαχωριστικές γραμμές διασπάστηκαν. Τώρα πια βραβεύονται οι αντεργκράουντ. Τώρα πια μπορείς να δειξεις το μίσος σου για τους μπάτσους και να φύ- γεις με το πρώτο βραβείο στις Κάννες και να σε κάνουν μπλουζάκι και μπρελόκ ή να σε δείχνουν ολονύχτιο πρόγραμμα σε 6 κανάλια. Ο φανταστικός κνηματογράφος δεν υπάρχει πια, γιατί ποιὸς έχει ὀρε- ξη να μυρίζει το άρωμα του παράδοξου, ας κατσουν να δουν τις ρεα- λιστικές απεικονίσεις της ζωής.

Σιγά, σιγά αποχωρώ, γιατί πια κανείς δεν δίνει σημασία στη μύτη μου (και είναι μεγάλη, τρομάρα μου). Ο Τρυφώ την αγάπαγε, είμαι σί-

-γούρος γι' αυτό, ο Γκοντάρ, ο Ταρκόφσκι, ο Χίτσκοκ, ο Πέκινπα, ο Χέρτζογκ, ο Βένιερς την αγάπαγε, σινεμά γεμάτο αρώματα ζωής και αξιοπρέπειας, πάθους και ποίησης, πολιτικής τοποθέτησης, αγωνίας για το αύριο, έστω και αν μερικοί από αυτούς χάσανε ή βρέθηκαν σε αδιέξοδο και ήταν τόσο αξιοπρεπείς που δεν δείξαν ποτέ αυτό το αδιέξοδο. Αποχώρησαν ευγενικά, άλλοι από τη ζωή, άλλοι από την καριέρα τους σαν πραγματικοί ποιητές και μύριζαν σαν μπουκέτο λουλούδια.

Ετσι είναι παιδιά καιας με πείτε παρελθοντολάγνο και οπισθοδρομικό. Εγώ τα βλέπω λίγο πιο απλά, έξω από χρονολογίες και εποχές. Η κοινωνία είναι ίδια. Βλέπετε υπάρχουν κάποιοι που δηλώνουν αναρχία εκφράζοντας το μίσος τους προς την κοινωνία, και άλλοι, πριν από 30 χρόνια που εκφράζανε ότι η αναρχία ξεκινάει από το σκοτεινό αντικείμενο του πόθου, του άντρα (το μουνί, για να σας δώσω να καταλάβετε και ας σοκάρεστε) και άμα το σκεφτείτε λίγο, πείτε μου ποιός έχει δίκιο και ποιός βρίσκεται πιο κοντά στην αλήθεια. Βλέπετε ο συντηρητισμός έχει μπει παντού και καπάκι μαζί του η ποιότητα και το καλαίσθητο.

Ευτυχώς όμως που η μύτη μου, πύελ έστω και λίγο σινεμά, βλέπετε υπάρχει ο Κρόνενμπεργκ, ο Εγκογιάν, ο Χάρτλεϋ, ο Τζάρμαν, ο Ιστούντ οι Ζενέ και Καρώ, οι Κοέν. Αλλά για πόσο; Πόσο θα αντέξουν και αυτοί αφού οι περισσότεροι απ' αυτούς έχουν μια μοναχική πορεία ή τους αντιμετωπίζουν σαν φιλικά αξιοπερίεργα. Πόσο θ' αντέξει ο Γκιλιαν; όσο άντεξε ο υπέροχος Μυνχάουζεν; Οι Ζενε και Καρώ θεωρούνται εκκεντρικοί. Τον Κρόνενμπεργκ τον βλέπουν ως ψυχρό και κυνικό γιατί πάνω στα χειρουργικά κρεβάτια του αντικρύζουν τους εφιάλτες τους. Ποιός Έλληνας θα ασχοληθεί με τον Παναγιωτόπουλο αφού η Ελλάδα του δεν είναι αυτή που φαντάζονται, ή με τους Κοέν που βγάζουν την γλώσσα τους στον Κάφκα, με τον Κάρπεντερ, που είναι κολλημένος με τα στοιχεία του, όπως και ο Μπάρτον.

Όσο αντέξουν αυτοί θα αντέξω κι εγώ. Γιατί οι καλύτερες ταινίες που είδα φέτος (για να κάνουμε κι έναν απολογισμό για το πρώτο τεύχος αν και θα επανέλθω στα επόμενα) είναι το Los Olvidados και το Ed Wood. Και είμαι σχεδόν σίγουρος ότι ταινίες σαν κι αυτές δεν θα βγάλουν τέτοιο άρωμα φέτος. Και όπως έμαθα θα ξαναβγεί σε επανέκδοση το "Αγρία συμμορία", όπου μαζί με το "Γη και Ελευθερία" κάνουν μια τετράδα αχτύπητη. Αυτές σας προτείνω και αφήστε τις άλλες. Θα ξαναβιώσετε άνθρωποι με καρδιά και μύτη.

Αυτά λοιπόν για να μην απαισιοδοξώ. Ετσι κι αλλιώς αν σταματήσουν αυτοί, υπάρχει και η τηλεόραση. Να ξαναδώ καμιά παλιά ταινία και να γεμίσει το δωμάτιο άρωμα, αλλά είναι πιο ομορφο να τη μοιράζεσαι με άλλους. Ετσι ξεκινάμε αυτή την προσπάθεια σ' αυτό το έντυπο, με κύριο λόγο να είμαστε μαζί. Ο καθένας εδώ μέσα θα γράφει ότι θέλει και ότι του κατέβει (νομίζεις-Εκδ.) γι' αυτό θέλουμε συμπάρασταση όχι μόνο με την ανάγνωση αλλά και με τη συμμετοχή σας.

Εμπρός λοιπόν να ενώσουμε τις μύτες μας...

Πάνος Λ.

444₄₅ ΣΤΡΟΦΕΣ

Επειδή έχω ακούσει διαφορετικές γνώμες για το Murder Ballads, τον τελευταίο δίσκο του Nick Cave με τους Bad Seeds, το μόνο που έχω να πω είναι ότι οποιόσδήποτε άλλος έβγαζε έναν τέτοιο δίσκο, μ' αυτήν την θεματική θ' ακουγόταν γελοίος αν όχι ένας ρομαντικός παρλαμπάς. Δεν ξέρω, αλλά τον τελευταίο καιρό όποτε ακούω δίσκο του Cave, ξεκαρδίζομαι στα γέλια. Ο άνθρωπος είναι θέατρο. Αναρωτιέμαι αν όλος αυτός ο κόσμος που τρέχει στις συναντήσεις του ή που περιμένει πως και πως να βγει ο καινούριος του δίσκος, τον έχει πάρει στα σοβαρά. Οποιος πάρει στα σοβαρά τον Cave μου φαίνεται ότι έχει χάσει το παιχνίδι.

Κακά τα ψέμματα. Δίσκοι σαν το Washing machine των Sonic Youth δεν τους ακούς κάθε μέρα. Οι Sonic είναι από τα ελάχιστα γκρουπ που δίνουν τα τελευταία φιλά ζωής σ' αυτό που λέμε rock n' roll. Αυτοί οι άνθρωποι από την στιγμή που θ' αρχίσουν να παίζουν ένα κομμάτι τους νομίζεις ότι ακούς το τελευταίο κομμάτι αυτού του είδους μουσικής. Το Washing machine είναι ένα δύσκολο και δύστροπο άλμπουμ αλλά με πλήρη καλλιτεχνική ελευθερία και το πιο σπουδαίο, γράφουν στ' αρχίδια τους αν θ' ακουγεται ένα κομμάτι τους μελωδικό ή πόσο πρέπει να κρατήσει για να μην κουράσει τον ακροατή. Ετσι κι αλλιώς ποτέ δεν χαϊδεύανε τον ακροατή. Είναι από τις σπάνιες περιπτώσεις που όλοι σέβονται, όλοι περιβάλλουν το γκρουπ μ' έναν μύθο, όλοι λένε ότι είναι ίσως το σπουδαιότερο γκρουπ του πλανήτη αυτήν την εποχή αλλά κανείς δεν τους ακούει. Κάτι αντίστοιχο των Fall δηλαδή. Προσωπικά ακούγοντας αυτόν τον δίσκο κατά ευχαριστηθήκα, γιατί πρώτον συνεχίζουν να γράφουν παιδαριώδεις στίχους, δεύτερον ακόμα δεν έχουν μάθει πως να τελειώνουν ένα κομμάτι και τρίτον ξέρουν πολύ καλά ότι η λεγόμενη ποίηση στο rock n' roll δεν βρίσκεται στους στίχους αλλά περνάει μέσα από τα βίσματα και τα καλώδια που συνδέουν τις κιθάρες τους με τους ενισχυτές.

Δώσανε καταπληκτική συνανάλια οι Tindersticks στο Ρόδον. Από τις πιο όμορφες που γίνανε τα τελευταία χρόνια. Ποτέ δεν αγάπησα τα μελοδραματικά τραγούδια, και στους μοναδικούς που έχω κάνει εξαίρεση είναι στον Roy Orbison, στον Leonard Cohen, στους Smiths και σ' αυτούς εδώ. Είναι από τις λίγες φορές που πραγματικά τα μελό δημιουργήματα τους με συνεπήραν. Είναι και αυτά τα τραγούδια τους που είναι γαμημένα όμορφα μέσα στην μελαγχολία τους και στον ρομαντισμό τους που δεν μπορείς ν' αντισταθείς. Μαλακία είναι που τους συγκρίνουν με τον Waits και τον Cave γιατί δεν έχουν καμμία σχέση. Δεν έχουν ούτε το χιούμορ τους ούτε και την κινηματογραφική τους διαίσθηση που έχουν τα ονόματα που προανέφερα. Απλά έχουν όμορφα τραγούδια. Τίποτα περισσότερο, τίποτα λιγότερο. Τους ακούς όταν έχεις μαλώσει με την γκομενά σου ή όταν ξυπνάς το πρωί και το κεφάλι σου είναι βαρύ και όλα σου φταίνε ή όταν σε πιάνει το μοναχικό σου. Αλλά με τίποτα δεν πρόκειται να γίνουν δικοί μου, φίλαρκα μου. Δεν φταίνε αυτοί, αλλά απλώς πριν τέσσερα χρόνια έτυχε ν' ακουσω τους American Music Club.

Δεν μπορώ να καταλάβω την υστερία που έχει πάσει όλους με την P. J. Harvey. Εμένα με πιανει υστερία όταν τη ακούω. Πάντως είναι πολύ όμορφη παρουσία.

Είδα τους Make Believe στο Αν και σκέφτομαι, μα πραγματικά αυτό το πράγμα που άκουσα θεωρείται από τα καλύτερα πράγματα που έχει αυτή την στιγμή το ελληνικό ροκ; Ακούγοντας τα Ξυλίνα Σπαθιά σκέφτομαι πάλι, είναι αυτό το πράγμα το μέλλον του ελληνόφωνου ροκ τραγουδιού; Μήπως πανομάστε από μαλακίες για να έχουμε κάτι να λέμε; Μήπως όλοι αυτοί που λένε ότι ασχολούνται με το ελληνικό ροκ κουνάνε λίγο τον κώλο τους για να βγουν λίγο

στην γύρα να δουν τι γίνεται ή μένουν στα σπατάκια τους ή στα μικροφωνα τους και λένε μαλακίες, τις ίδιες που ακούω χρόνια τώρα; Υπάρχουν δεκάδες νέα συγκροτήματα που είναι πολύ καλύτερα από τις δύο παραπάνω γνωστές περιπτώσεις. Ας τα προωθήσουν και αυτά με την ίδια προώθηση που δώσανε και στα παραπάνω. Το λέω αυτό για να μην μείνουμε στις Τρύπες και στους Last Drive. Για να ξεκολλήσουμε.

Πάντως με τους Dead Moon ξεκόλλησα. Υπάρχει ο εξής κανόνας, όταν βγαίνουν τ' αμερικανάκια στην σκηνή τα δίνουν όλα. Γαμώ τις συναυλίες. Ετσι για να ξεφύγουμε λίγο από τον καλλιτεχνικό εστετισμό των ευρωπαίων και των δικών μας. Το ροκ είναι πάρτυ, τίποτε άλλο.

Δεν ξέρω ποιά είναι η γνώμη σας για τους Madredeus, αλλά εμένα μου φέρνουν αναγούλα. Πάντως κάνουν καλά σάουντρακς για διαφημίσεις. Δεν είναι τυχαίο που ο Βέντερς, ο οποίος είναι ένας άνθρωπος στον οποίο η μουσική παίζει σπουδαίο ρόλο στην ζωή του όσο και οι εικόνες, από τότε που έμπλεξε με κάτι U2 και Madredeus κάνει πατάτες ταινίες. Απ' ότι άκουσα, η ταινία που ετοιμάζει θα είναι σε σενάριο του Bono. Παναγία μου. Εγώ θα τον περιμένω, γιατί τον αγαπάω, όταν θα ξαναβγάλει από το ράφι ν' ακούσει πάλι τον Chuck Berry.

Είτε ένα καταπληκτικό πράγμα ο Iggy Pop στην συνέντευξη που έδωσε στο Εψίλον, ότι ο Bregonich κάνει απόλυτα ελεγχόμενη μουσική. Τα συμπεράσματα δικά σας. Το γράφω έτσι για να μη μου τα πρήζουν συνέχεια με τον Bregonich για το πόσο αεράτη και διονυσιακή είναι η μουσική του. Ο Διώνυσος στο σάουντρακ του Arizona Dream δεν είναι η μουσική του τύπου αλλά ο ίδιος ο Iggy (Παραπιμπτόντως να πω ότι το γεμάτο κοιλιές και μέτριο φιλμ για τους κριτικούς Arizona Dream είναι πολύ πιο όμορφο από το, δεν παίρνω θέση και κουνάω το λευκό σημαλάκι στους θεατές γιατί πάνω απ' όλα είμαι φιλελεύθερος και γαμώ τα παιδιά, Underground).

Τί παιδί είναι αυτός ο Blaine Reininger; Ο άνθρωπος είναι τρελάρας. Δεν ξέρω αν μου αρέσει περισσότερο η μουσική του ή αυτός. Ίσως και να πάνε μαζί αυτά.

Η Marianne Faithfull έχει καταπληκτικό πρόσωπο. Η Marianne έχει καταπληκτική φωνή. Ξέρει να διαλέγει τραγούδια όντως. Ενα πράγμα να μην κάνει μόνο, να δίνει συνεντεύξεις. Ας τις σταματήσει γιατί πετάει τούβλα.

Δεν ξέρω αν το έχετε παρατηρήσει αλλά την λέξη Βόσπορο την ακούω συχνά στα λεγόμενα ποιητικά ελληνικά τραγούδια του τελευταίου καιρού. Ο Αλκίνοος Ιωαννίδης λέει ότι θα τον πεί. Πούως νομίζει ότι είναι, ο Moby Dick; Όσο για το συγκεκριμένο τραγούδι ένα πράγμα έχω να πω. Επειδή γεμίσαμε ανθρώπους που αγαπάνε πολύ την Πόλη και επειδή τα σύνορα εντός τους τα φαντάζονται αλλιώς, ξέρετε τώρα, λέω να μαζευτούν σαν καλά παιδιά φορώντας τ' ασπρα ρουχαλάκια τους με τα τουμπιεράκια τους και τα σούτια τους, και με γνήσια ελληνική ψυχή ή κατακτήσουν την Πόλη, να μεγαλώσουν τα σύνορα και την μεγάλη πατρίδα που φαντάζονται, αλλά άμα γίνεται, όταν τα καταφέρουν, να μείνουν εκεί για να μας αφήσουν λίγο ήσυχους.

Π. Α.

ΜΙΚΡΟ ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ

«Οποιος έχει τις πληγών βαθεια, κρυφή μέσα τού στη θάλασσα πρέπει να πλέη, μόνος, ολομοναχος....»

Αλ. Παπαδιαμάντης

«Ποτέ δεν μ' αγάπησες, ήταν κάτι άλλο ένας τροπος να ονειρεύεσαι. Γαντζώνεσαι στις ιστορίες... αγκαλιάζεις τις λέξεις... όχι... εδώ και καιρό δεν κοιμάμαι πια με τις λέξεις... μια βραδιά... την βρήκα να στέκει μπροστά σ' έναν πίνακα; που τον είχα τελειώσει εκείνο το πρωί. Εκλαιγε όπως μόνο εκείνη ήξερε να κλαίει, με όλο της το προσωπο, φρικτή και υπέροχη. Κοιτούσε τον πίνακα και έκλαιγε. Δεν ήμουν αρκετά άντρας για να της πω ότι εχχα κλάψει εκείνο το πρωί...»

Χ. Κορτάσαρ (Το κουτσό)

Η ΔΙΑΓΩΓΗ ΜΗΔΕΝ μεγάλωσε. Υστερα από καποιους μήνες έγινε ένα αστέρι που όλο έπεφτε κι έπεφτε -σηκώνόταν και καμιά φορά δάκρυζε. Χαμογελούσε -ξανάγραφε τα κείμενα, τα έσβηνε -χόρευε: δεν ήξερε τί ήθελε (ούτε και ποτέ θα το ξέρει) ερωτεύτηκε -ξερωτεύτηκε -ξενέφρωνε και μεθούσε -πότε με γυρίσματα κάποιων απίθανων ανεξάρτητων κινηματογραφικών παραγωγών, εκθέσεων ζωγραφικής και φωτογραφίας. Μιλούσε πού ή και λίγο και αισθανόταν ότι κάτι περίσσευε. Δεν τα είχε πει όλα. Οι δέκα έγιναν είκοσι, οι είκοσι δύο -τρεις, οι τρεις όλοι. Η πλειοψηφία είναι ο κανένας (ΖΥΛ ΝΤΕΛΕΖ). Οι λέξεις μιάς προδίδουν, σε αυτές τις εικόνες στηριζόμαστε γιατί μας καβλώνουν, είναι προσωπική υπόθεση και δεν τη μοιραζόμαστε με όλους τους φίλους μας ή και τους εχθρούς μας. Οι εικόνες ανήκουν στον καθένα από μας: υπάρχουν παιδιά που δεν έχουν δει παρα δέκα ταινίες στην ζωή τους και μιλάνε καλύτερα από κάποιον που έχει δει δέκα εκατομμύρια ταινίες για παράδειγμα. Η ΔΙΑΓΩΓΗ ΜΗΔΕΝ για μένα, είναι μια παρέα που θέλει να μεγαλώσει (μένοντας πάντα παιδί, Boy.) κι αυτό είναι μια δύσκολη υπόθεση για όλους μας. Οι πρώτοι τρεις τέσσερις (που 'σαι Αποστόλη;) ονειρευόμασταν ένα fanzine που θα 'χωνε τις προσωπικές του απόψεις για τον κινηματογράφο. Μπερδευίκαμε σ' ένα ψυχοφθόρο μαραθόνιο συζητήσεων αν θα πρέπει να επεκ....

Η ελευθερία είναι μια σχετική έννοια, και συμφωνήσαμε οι λέξεις μας να ηχούν όμορφα (κι αυτό σημαίνει όχι μπάχαλο ιδεών αλλά αυτό που θα διαβάσετε....). Σεβαστήκαμε την θεσμοθέτηση μερικών κανόνων αυτών που χρειάζεται για να κινηθεί μια ελεύθερη γραμμή πλεύσης... και προχωρήσαμε.

Γ. Ψοχλος

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:
Γιώργος Ψούγλος
Ιφριγενείας 24
Τ.Κ. 17672

ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ
Γιώργος Σ.
Χρήστος Κ.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΤΟΥΣ
Δημήτρη Χ.
Κώστα Π.
Αντώνη Κ.

Μέλη της
Εκδοτικής
ομάδας
σε κατάσταση
περιουδλογής
πριν από
το δεύτερο
πλάνο...

ΔΙΑΤΟΓΗ Ο

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Γιώργος
Βαγγέλης
Πάνος
Σοφία
Ιουλία

ΕΞΕΦΑΝΟ
Πρόσ. Σ.
Κώστος Κ.

